Ўзбекистон - келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

30 июль, шанба, 1994 йил
Сотувда эркин нархда. №150 (898)

ИСЛОҲОТДАН МАҚСАД — ФАРОВОНЛИК

Куни кеча Президент Ислом Каримовнинг мамлакатимиз жанубий вилоятлари бўйлаб сафари ниҳоясига етди.

Суратда: Қашқадарё вилояти фаоллар йиғилиши пайти.

Ш. ШАРОПОВ тасвири. (ЎзА).

Сафар Сурхондарё вилоятидан бошланди. Маълумки, Сурхондарё учта давлат — Афғонистон, Тожикистон ва Туркманистон билан чегарадош. Бу ҳол, албатта, вилоят аҳли зиммасига алоҳида масъулият юклайди. Тожикистон-Афғонистон чегарасида ўта қалтис вазият юзага келган кунларда сурхондарёликлар ўзларининг юртпарварлик фазилатларини намоён этдилар. Ватанимизнинг жанубий чегараларида халқ ва ҳарбийлар ўртасида чинакам ҳамжиҳатлик юзага келди. Қисқа фурсатда чегараларимиз янада мустаҳкамланди. Истеъмол молларини ташиб кетишга ҳам барҳам берилмоқда. Чегарада, умуман, мамлакатимизда тинчлик, барқарорлик таъминланиши, аввало, республикамиз ҳукумати юргизаётган оқилона сиёсатнинг самарасидир. "Аскари қувватли мамлакат бой бўлур, бой мамлакатнинг аскари қувватли бўлур", дейилади буюк жаҳонгир Амир Темир ўгитларида. Мамлакатимиз Президенти миллий армия сафида хизмат қилаётган юрт ўғлонлари, шу жумладан жанубий чегараларимизни қўриқлаётган чегарачилар турмуш шароитини яхшилаш масалаларига алоҳида эътибор бермоқда. Сафар бошида Ислом Каримов чегарачи зобиту аскарлар билан учрашгани ҳам бунинг далилидир.

— "Соғ танда соғлом ақл", — деди Ислом Каримов ҳарбий хизматга чақирилганига эндигина бир ой бўлган ёш аскарлар билан суҳбатлашар экан. — Армия сизни ҳам руҳан, ҳам жисмонан чиниқтиради. Бу мактаб сабоғини олгач, юртнинг, миллатнинг ҳар томонлама комил фарзандлари бўлиб етишишингизга ишонаман.

Ислом Каримов чегарачилар турмуш шароити билан танишар экан, заставалардан биридаги янги казармани бориб кўрди. Таассуфки, янги турар жой замонавий талабларга мутлақо жавоб бермайди. Улар Термизнинг иқлим шароитини ҳисобга олмай қурилган. Тегишли ташкилотлар раҳбарларига қисқа фурсатда мавжуд камчиликларни тугатиш ва казармани намунали турар жойга айлантириш вазифаси юклатилди.

Ватан остонадан бошланади, дейдилар. Термиз билан Афғонистон ўртасида тикланган "Айритом — Дўстлик" кўприги Ватанимизнинг жанубий остонасидир. У яқин келажакда хорижий мамлакатларга чиқиш учун муҳим алоқа йўлига айланиши шубҳасиз. Бу ерда чегарачиларимизнинг метин интизоми ва фидойи хизматидан кишининг кўнгли тўлади. Аммо, ҳарбийларимизнинг уюшқоқлигидан дил қанча хотиржам тортса, машҳур кўприк теграсидаги хароб манзарадан шунчалик ранжийди. Ҳатто, ушбу кўприк тантанали равишда очилганида, Аму соҳилига экилган арчалар ҳам сувсизликдан сарғая бошлабди. Ваҳоланки, бир қулоч наридан Амударё мавж уриб оқмоқда. Президентимиз мутасадди раҳбарларга нуқсонларни тугатиш юзасидан тегишли йўл-йўриқлар берди.

Сурхондарё, Қашқадарё, Самарқанд вилоятлари фаоллари билан бўлган учрашувларда жойлардаги аҳвол, мавжуд муаммолар, қийинчиликлар ва уларни бартараф этиш йўллари муҳокама қилинди. Жойларда ислоҳотларнинг бориш суръатлари таҳлил этилди.

Республика миқёсида қишлоқ аҳолиси ўз аҳволини бир мунча яхшилаб ола бошлади. Бунинг асосий сабабларидан бири — уларга етиштирилаётган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини эркин нархларда сотиш имконияти яратиб берилганлигидир. Пахтачиликдаги аҳвол ҳам яхшиланмоқда. Бу йил пахтадан 32-34 фоиз тола олинди.

Республика раҳбарияти томонидан ғалла майдонларини кенгайтириш юзасидан тегишли кўрсатмалар берилганига қарамай, Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларида пахтадан "кўнгил узолмаслик" майли кучли экани сезилди. Ғалла ҳосилдорлигини ошириш эътибордан четда қолди. Бу ҳол, ўз навбатида, вилоятларда чорвачиликнинг ривожланишига, халқ турмушининг тубдан ўнгланишига салбий таъсир кўрсатди.

Ислом Каримов Сурхондарё, Қашқадарё ва Самарқанд вилоятларида иқтисодий ислоҳотни, жумладан, хусусийлаштиришни кенгайтириш, қишлоқларда янги даромад манбаларини излаб топиш, янги иш ўринлари ташкил қилиш, корхоналарда рақобатбардош маҳсулотлар тайёрлашга эришиш борасида куйиниб гапирди. Жойларда ислоҳотнинг ҳар бир вилоят муҳити, иқлими ва шароитига мос дастури яратилмаганини, хусусийлаштириш корхонанинг номинигина ўзгартиришдан иборат бўлиб қолаётганини кескин танқид қилди.

Вилоятлардаги хусусийлаштириш савияси бугунги замон талабига тўла жавоб бермайди. Мулк эгасига тегмаяпти. Кўп жойларда ҳалигача давлатдан таъмагирлик, боқимондалик кайфиятлари сақланиб қолмоқда. Кўпчилик янги, аммо ҳалол даромад манбаларини қидириш ўрнига маош кутиб яшашга кўникиб қолган. Даромад топиш ҳаракатида бўлган тадбиркорлар ҳам жойлардаги айрим раҳбарларнинг тўрачилик, расмиятчилик тутумидан ҳафсаласи пир бўлиб, қўли ишдан совиб бормоқда. Кишилардаги интилиш, ҳаракат, изланувчанлик, ишбилармонлик қўллаб-қувватланмас экан, на иқтисодий ва на маънавий турмушимизда ўзгариш бўлади. Бозор иқтисодиётига ўтишда муҳим омиллардан бири бобомерос меҳнаткашлик ва тадбиркорликни тиклаш бўлса, иккинчиси, жаҳондаги илғор тажрибаларни ўрганиш, амалда татбиқ этишдир. Айтайлик, Сурхондарёда хорижнинг замонавий технологияси, хусусан, исроилликларнинг томчилаб суғориш тажрибасидан нега фойдаланилмаяпти? Кичик ва қўшма корхоналар кам ташкил этилган. Қашқадарё вилоятининг айрим туманларида очилаётган баъзи қўшма корхоналар эса хорижий давлатнинг эски ускуналари билан жиҳозланмоқда.

Мамлакатимиз Президенти ҳокимлар диққатини яна бир муҳим масала — бугунги кунда раҳбар масъулияти муаммоларига жалб этди. Шу ўринда Ислом Каримовнинг раҳбарлар тоифаси ҳақидаги таснифини келтириш мақсадга мувофиқдир. Ислом Каримов фикрича, ҳозирги раҳбарларни уч тоифага бўлиш мумкин. Биринчиси; эскиликни қўмсайдиган, "коммунизм" даври фикри-зикридан чиқмаётганлар. Бундайлар ислоҳотнинг боришига тўғаноқ бўладилар. Иккинчи тоифадаги раҳбарлар эски замонга қайтиб бўлмаслигини тушуниб етадилару, янги босқичга ўтиш учун қобилияти, савияси етишмайди, аниқ ва пухта режалари йўқ. Учинчи тоифа шундай раҳбарларки, улар асосан ёшлар, ўтмишга танқид билан ёндошиб, жаҳон андозаларини ўрганиб, изланиб, ёниб-пишиб ишлайдилар. Президент жойларда ана шу учинчи тоифа раҳбарларни тарбиялашга алоҳида эътибор бериш кераклигини уқдирди. Ёшларни тажриба орттириш, ўқиб-ўрганиш учун хорижий мамлакатларга юборишни кенг йўлга қўйиш ҳам билимдон раҳбарларни етиштириш борасида муваффақиятли қадам бўлишини таъкидлади. Раҳбар кадрлар тайинлашда уларнинг инсоф, имон ва диёнатига эътибор бериш муҳимлигини қайд этди.

Ислом Каримов ўз сафари мобайнида ҳар уччала вилоятда амалга оширилаётган қурилиш ва ободонлаштириш ишлари билан яқиндан танишди. Қарши, Китоб бозорларига бориб, нарх-наво билан қизиқди. Жамоа хўжаликларида бўлиб, ғаллакорлар ва фермерлар билан суҳбатлашди. Ҳамма жойда халқ билан бевосита, очиқ ва самимий мулоқотда бўлди.

Самарқанд вилояти — кўпгина янгиликлар, ташаббуслар дунёга келадиган маскан. Юртбошимиз бу ерда бўлган чоғида аввало, ана шундай янгиликлар билан батафсил танишди. Самарқанд шаҳри теварагида улуғ бобомиз Амир Темур яратган боғлар қайта тикланмоқда. Самарқанд тумани раҳбарияти билан бўлган суҳбатда ободонлаштириш, қурилиш ишларининг бориши тўғрисида фикрлашиб олинди.

Жомбой туманида пахта майдонларини қисқартириш ҳисобига ғалла етиштириш кўпаймоқда. Бу йил туман деҳқонлари ҳар гектар ердан ўртача 35-40 центердан ғалла етиштирдилар. Хўжам Низамотов номидаги жамоа хўжалиги даласига экилган "Интенсив" ва "Қилтиқсиз" навли ғалладан гектарига 50-60 центнергача ҳосил олинди. Ғалланинг пландан ортиқчаси деҳқонларга арзон баҳода сотилмоқда. Жамоа хўжалиги раиси Аваз Эргашевнинг тасдиқлашича, халқ ғалла экишдан манфаатдор ва келажакда бу борада ҳосилдорликни гектарига 70-80 центнерга чиқариш имконияти бор.

Ислом Каримов деҳқонлар билан суҳбатлашар экан, ғалла етиштиришдаги мавжуд имкониятлардан тўлиқ фойдаланиш, ишни тўғри ташкил қилиш, одамларни рағбатлантириш масалаларига кенгроқ эътибор қаратиш хусусида сўзлади.

Челак туманида ислоҳотларни чуқурлаштириш борасида талай ютуқлар қўлга киритиляпти. Айниқса, деҳқон, фермер хўжаликларини ривожлантириш, уларга зарур шарт-шароитлар яратиб бериш кутилган самараларни кўрсата бошлади. Президентимиз ана шундай фермерлардан бири — Маъмур Мухторов билан суҳбатлашди. М. Мухторов ўзи олаётган даромадлар ҳақида гапириб берди. Ушбу мулоқотлар тадбиркорлик билан иш қўрилган жойда ютуқлар улкан бўлишини яна бир карра исботлади.

Хуллас, Республикамиз раҳбарининг Сурхондарё, Қашқадарё ва Самарқанд вилоятлари бўйлаб сафари шуни кўрсатдики, жойларда ислоҳотларни амалга ошириш, фармон ва қарорларни ҳаётга жорий этиш борасида бир қанча ишлар қилиняпти. Шу билан бирга, ислоҳотга ҳалал берадиган тўсиқлар, муаммолар ҳам анчагина. Уларни бартараф этиш учун аввало, эскича фикрлашга, боқимондаликка чек қўйиш, ишни янгича ташкил этиш, тадбиркор, ташаббускор кадрларга кенг йўл очиш лозим. Ҳокимлар эса ана шу ислоҳотларнинг бошида бўлишлари керак. Шундагина халқимиз турмуш шароити яхшиланиб, бугунги иқтисодий қийинчиликларни тезроқ бартараф этишга шароит яратилади.

Ғулом МИРЗО,
ЎзА мухбири.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

29 июль куни Вазирлар Маҳкамасида 1994 йилнинг биринчи ярмида иқтисодий ислоҳотни амалга ошириш якунлари ва уларнинг самарадорлигини янада кучайтириш чора-тадбирларига бағишланган мажлис бўлди. Унда вазирликлар, давлат қўмиталари, уюшма, концерн, корпорациялар, маъмурий идораларнинг раҳбарлари, вилоятлар, Тошкент шаҳар ҳокимлари иштирок этди.

Мажлисни республика Бош вазири А. Муталов кириш сўзи билан очди.

Республика Президенти Ислом Каримов мажлисда нутқ сўзлади.

Амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотдан асосий мақсад халқимизнинг турмуш даражасини яхшилаш, фаровонликка эришишдир, деди Президент. Шу маънода ислоҳот одамлар ҳаётига қандай таъсир кўрсатмоқда? Қай даражада иқтисодий мустақилликка эришилди? Бугун ярим йиллик иш якунларини таҳлил этар эканмиз, ана шу саволларга жавоб излашимиз даркор. Қолаверса, ўтказаётган ислоҳотнинг устивор йўналишларини, алоҳида аҳамият бериш лозим бўлган жиҳатларини яна бир бор назардан кечириб, аниқлаб олиб, фаолиятимизни ана шу асосда давом эттиришимиз керак.

Хўш, ислоҳот йўлидаги асосий муаммолар нималардан иборат? Уни муваффақиятли амалга оширишга нималар тўсқинлик қиляпти?

Шуни таъкидлаш керакки, заҳматкаш халқимиз сидқидилдан меҳнат қилаётир, деди Президент. Айниқса, деҳқонларимиз, пиллакору ғаллакорларимиз юқори натижаларга эришдилар. Ўзбекистон тарихида биринчи марта 1 миллион тоннадан зиёд ғалла тайёрланди.

Лекин ана шу пешона тери билан етиштирилган пилла, ғалла учун ҳақ тўлаш, деҳқонлар билан ҳисоб-китоб қилишни тегишли идоралар нега пайсалга соляпти? Оқибатда хўжалик ва ташкилотларининг бир-биридан ўзаро қарзлари кўпайиб кетмоқда. Молия вазирлиги, Марказий банк раҳбарлари алоқадор вазирликлар, ташкилотлар билан бу масалани тезда ҳал этиши лозим.

Кишини ташвишга соладиган яна бир масала макроэкономика, яъни илгари иттифоқ тасарруфида бўлган, фаолияти ҳамдўстлик мамлакатларидаги таъминотчилар билан боғлиқ катта-катта заводлар тақдиридир. Хўжалик алоқалари узилиб қолгани боис, бу корхоналарнинг деярли барчаси маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини пасайтириб юбормоқда. Уларнинг раҳбарлари эса янги хўжалик алоқаларини боғлаш хусусида етарли даражада бош қотирмаяпти.

Биз шу йил 1 июлдан миллий валютамизни муомалага киритдик.

Унинг харид қобилиятини мустаҳкамлаш, қадрини тушириб юбормаслик энг долзарб вазифалардан биридир, дея таъкидлади Ислом Каримов. Бу эса биздан қаттиқ молия-кредит сиёсатини ўтказишни, товар билан таъминланмаган пулнинг муомалада бўлишига йўл қўймасликни талаб этади. Чунки, бусиз инфляцияни жиловлаб бўлмайди. Шундай экан, банкдаги ҳисоб рақамида пули йўқ хўжалик ҳисобидаги ташкилот ва корхоналар эртага ходимларига маошни қаердан олиб тўлайди? Бу ҳақда ҳокимлар, ана шу ташкилот ва корхоналарнинг раҳбарлари бош қотиряптими, йўқми? Имтиёзли кредит олиб ойлик тўлайдиган замонлар ўтди, ахир!

Шуни ҳамма теран англаб етиши керакки, энди ортиқча нақд пулнинг муомалада бўлишига йўл қўйилмайди. Чунки, бунинг аччиқ "мева"сини тажрибада татиб кўрдик. Масалан, 1993 йили тайёрлов идораси ходимларига аҳолидан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиб олиш учун 50 миллиард рубль нақд пул берилган эди. Унинг 8 миллиарди талон-тарож қилингани аниқланди. Бу нима деган гап?

Мамлакатда хусусийлаштириш жараёни ҳам кўнгилдагидек кечмаяпти, дея давом этди Президент. Савдо, маиший хизмат соҳасида бу иш гўё тугалланган бўлса-да, амалда моҳият деярли ўзгармади. Мулк том маънодаги эгасини ҳали ҳам топгани йўқ.

Биз келажаги буюк давлат барпо этишни ният қилганмиз, деди Ислом Каримов пировардида. Миллий давлатчиликни, асрий қадриятларни тиклаш, бозор муносабатларининг ижтимоий-иқтисодий асосларини яратиш йўлида республикада бир қанча ишлар қилинди. Ислоҳотимизнинг пойдеворини мустаҳкамлаб олиб, босқичма-босқич амалга оширяпмиз. Аҳил бўлсак, бир ёқадан бош чиқариб камчилик ва нуқсонларни қадам-бақадам бартараф этиб борсак, иншооллоҳ, ниятимизга етамиз!

Мажлисда республика Бош вазирининг ўринбосарлари — "Ўзистиқболстат" давлат қўмитаси раиси М. Шарифхўжаев, молия вазири Б. Ҳамидов, Марказий банк бошқаруви раиси Ф. Муллажонов, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси Р. Йўлдошев, Тошкент вилояти ҳокими М. Икромов, Олмалиқ кон-металлургия комбинати директори В. Сигедин муҳокама этилган масала юзасидан ахборот бердилар.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши раиси вазифасини бажарувчи Э. Халилов, Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси У. Аширбеков, Президентнинг давлат маслаҳатчилари, Бош вазир ўринбосарлари қатнашди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ЧОРВА МОЛЛАРИ ВА СУТНИНГ ХАРИД НАРХЛАРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Хўжаликларнинг давлат буюртмаси бўйича чорва моллари ва сут сотиш ҳажмларини кўпайтиришдан иқтисодий манфаатдорликларини ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. 1994 йил 1 августдан бошлаб чорва моллари ва сутнинг чекланган харид нархлари иловага мувофиқ белгилансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги чорва моллари ва сутнинг янги харид нархлари прейскурантларини ишлаб чиқсин ва манфаатдор вазирликлар ва идораларга етказсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 1 июндаги 278-сон қарори ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИГА ИЛОВА

ЧОРВА МОЛЛАРИ ВА СУТ ХАРИД НАРХЛАРИНИНГ ЧЕКЛАНГАН МИҚДОРЛАРИ

БИР ТОННАСИ УЧУН СЎМЛАРДА (ЎРТАЧА)

	ТИРИК ВАЗНДА	СЎЙИЛГАН ВАЗНДА
Қорамол, от ва туялар	5300	11000
Чўчқалар	6600	11000
Қўй ва эчкилар	4400	11000
Асосий ёғлилик даражаси 3,6 фоиз бўлган сут		1000

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

УН ВА БУЛКА НОННИНГ ЧАКАНА НАРХЛАРИНИ ЎЗГАРТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Донни етиштириш, сотиб олишнинг қимматлашиши, уни ташиш ва қайта ишлаш харажатларининг ошиши муносабати билан Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. 1994 йилнинг 1 августидан бошлаб 1 килограмм уннинг чакана нархи ўртача 1,2 сўм ва 1 килограмм булка ноннинг чакана нархи 1 сўм этиб белгилансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги уннинг ва булка ноннинг чиқарилаётган турларини ҳисобга олган ҳолда янги чакана нархлари прейскурантларини манфаатдор вазирлик ва идораларга етказсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 30 майдаги 274-сон қарори ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири
А.МУТАЛОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

АҲОЛИГА СОТИЛАДИГАН АВТОМОБИЛЬ БЕНЗИНИ ЧАКАНА НАРХЛАРИНИ ЎЗГАРТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Нефть ва уни қайта ишлаш маҳсулотлари нархларининг ошиб бораётганлиги муносабати билан ҳамда улардан фойдаланишнинг самарадорлигини ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. 1994 йилнинг 1 августидан бошлаб аҳолига сотиладиган автомобиль бензинининг чакана нархи 1 литр учун 2 сўм миқдорида белгилансин.

2. Республика аҳолисининг айрим тоифаларига илгари қабул қилинган қарорларга мувофиқ берилаётган амалдаги имтиёзлар сақлаб қолинсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги бензиннинг янги чакана нархлари прейскурантларини тасдиқласин ҳамда барча манфаатдор вазирлик, идора, корхона ва ташкилотларга етказсин.

4. "Ўздавнефтмаҳсулот" давлат акционерлик бирлашмаси, унинг жойлардаги органлари автомобиль бензинини нақд пулга сотадиган автомобиль бензини қуйиш станцияларидаги автомобиль бензини қолдиқларини 1994 йил 1 августдаги ҳолатга кўра қайта баҳолаб чиқсинлар ҳамда қайта баҳолашдан тушган маблағларни ўзларининг айланма маблағларини кўпайтиришга йўналтирсинлар.

5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 29 июндаги 330-сон қарори билан тасдиқланган аҳолига сотиладиган автомобиль бензинининг чегараланган чакана нархлари бекор қилинсин.

Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири
А. МУТАЛОВ

РЕСПУБЛИКА ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ҚАРОРЛАРИГА ШАРҲ

Дон етиштириш ҳамда республика ташқарисидан келтириладиган дон қимматлашгани, уни ташиб келтириш ва қайта ишлаш харажатларининг ошгани муносабати билан, бу маҳсулотларни республикадан ташқарига олиб чиқиб кетишга уринишларнинг ва молларни нон билан боқиш каби кўнгилсиз ҳолларнинг олдини олиш учун 1994 йил 1 августдан бошлаб янги чакана нархларни жорий этиш, бир килограмм ун нархини 1,2 сўм ва булка ноннинг килограммини 1 сўм қилиб белгилаш тўғрисида қарор қабул қилинди. Шуни таъкидлаш зарурки, ҳукумат дон мустақиллигига эришиш юзасидан муҳим чора-тадбирларни кўраётганига қарамай, истеъмол қилинадиган доннинг 80 фоизигача қисмини республика МДҲ мамлакатларидан ва бошқа хорижий мамлакатлардан келтиришга мажбур бўлмоқда. Айни пайтда дон жаҳон нархларида — бир тоннаси 130 долларга сотиб олинмоқда, уни ташиб келтириш харажатларини ҳам ҳисобга олганда, бир тонна дон давлатга 170 долларга ёки пулнинг расмий қиймати билан ҳисоблаганда бир килограмм дон 1,87 сўмга тушмоқда.

Шу муносабат билан нон, уннинг янги харид нархлари жорий этилганида ҳам ҳар ойда бюджет ҳисобидан 830 миллион сўм миқдорида қўшимча пул ажратилмоқда.

Юқорида таъкидлаб ўтилганидек, қабул қилинган қарор ички истеъмол бозорини ун ва ноннинг ғайриқонуний йўл билан республикадан ташқарига олиб чиқиб кетилишидан, шунингдек, ҳозир содир бўлаётган — молларни нон билан боқиш ҳолларидан муҳофаза қилиш зарурлиги билан боғлиқдир. Маълумки, бир килограмм омухта ем бозорда 1,5-2 сўм туради, ҳолбуки, бу пулга 4-5 килограмм нон сотиб олиш мумкин.

Шуни ҳам айтиш керакки, ўзида етиштирилган дон билан тўла таъминланибгина қолмай, бошқа МДҲ республикаларига, шу жумладан Ўзбекистонга дон сотаётган Қозоғистонда уннинг чакана нархи ўртача 8 тенге туради. Бу — бизнинг 2 сўмимизга тўғри келади.

Россияда 1 килограмм ун ўртача 500 рубль ва нон 575 рублга сотилмоқда. У ерда уннинг нархи бизнинг пулимизда 2,7 сўмга ва ноннинг нархи 3,1 сўмга тўғри келади ҳамда республикамиздаги янги чакана нархлардан 2,3 ва 3,1 баравар ортиқдир.

Республикамизга етказиб берилаётган нефть ва нефть маҳсулотлари нархи ошганлиги муносабати билан ҳамда улардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, нефть маҳсулотларини ўғирлаш ва республикадан ташқарига олиб чиқиб кетилишига йўл қўймаслик мақсадида 1 августдан бошлаб аҳолига сотиладиган бензиннинг чакана нархи 1 литр учун 2 сўм миқдорида белгиланди.

Республика аҳолисига ижтимоий кафолатларни сақлаб қолиш мақсадида Президентнинг Фармони билан 1994 йил 1 августдан бошлаб бюджет ташкилотларида иш ҳақи ҳамда пенсияларнинг ҳамма турлари, олий ўқув юртлари талабаларининг, техникумлар ва ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендиялари 1,4 баравар оширилди. Энг кам миқдордаги иш ҳақи ойига 100 сўм, энг кам миқдордаги меҳнат пенсияси 105 сўм қилиб белгиланди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МОЛИЯ ВАЗИРЛИГИ, "ЎЗБЕКСАВДО" ДАВЛАТ УЮШМАСИ ВА "ЎЗБЕКБИРЛАШУВ"ДА

Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил июль ойидаги 360-сонли қарорига мувофиқ асосий озиқ-овқат маҳсулотлари нархига эркин тус беришга қарор қилинган эди. Вазирлар Маҳкамасининг шу қарорида "Ўзбексавдо" давлат уюшмаси ва "Ўзбекбирлашув" бошқарувига республика Молия вазирлиги билан биргаликда ози -овқат маҳсулотларига бозордаги нарх-навони ва харид қилиш харажатларини ҳисобга олган ҳолда нарх белгилаш топширилган эди.

Мазкур идоралар озиқ-овқат маҳсулотларининг анча миқдори республика ташқарисидан жаҳон нархларида эркин муомаладаги валютага харид қилиб келтирилаётганини ҳисобга олиб, 1994 йил 1 августдан озиқ-овқат маҳсулотларига қўйиладиган шартномавий (эркин) нархларнинг қуйидаги янги даражасини белгилади:

Сут — 1 литр учун 1 сўм,

ҳамма турдаги гўшт (парранда гўштидан ташқари) — 1 килограмм учун 15 сўм.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

29 июль куни Ўзбекистон Республикаси валюта биржасида навбатдаги савдо бўлди. Унда хорижий валютада операция қилиш ҳуқуқига эга бўлган олти банк вакиллари иштирок этди. Сотилган умумий пул миқдори 1.400.000 АҚШ долларини ташкил этди. 1 АҚШ доллари қиймати ўзгаришсиз — 11 сўмлигича қолди. Бошқа валюталарнинг сўмга нисбатан қиймати шу валюталарнинг АҚШ долларига нисбатига қараб белгиланади.

***

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки маълум қиладики, 1994 йил 30 июлдан бошлаб ҳисобга олиш ва бож тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қиймати белгиланган *)

1 Австралия доллари	8,12	10 Португалия эскудоси	0,68
1 Австрия шиллинги	0,99	1 Сингапур доллари	7,27
1 Англия фунт стерлинги	16,79	1000 Туркия лираси	0,36
10 Бельгия франки	3,36	1 Финляндия маркаси	2,10
1 Голландия Гульдени	6,16	1 Франция франки	2,03
10 Греция драхми	0,46	1 Швеция кронаси	1,41
1 Дания кронаси	1,76	1 Швейцария франки	8,16
1 АҚШ доллари	11,00	1 ЭКЮ	13,22
1 Миср фунти	3,26	10 Япония иенаси	1,10
1 Ирландия фунти	16,53	1000 Россия рубли	5,36
1 Исландия кронаси	0,16	1 Эстония кронаси	0,86
10 Испания песети	0,84	1000 Украина карбованеци	0,56
100 Италия лираси	0,69	1 Латвия лати	20,11
1 Канада доллари	7,96	1 Литва лити	2,75
1 Қувайт динори	37,01	1 Қозоғистон тенгеси	0,24
100 Ливан фунти	0,66	1 Молдова лейи	2,70
1 Германия маркаси	6,92	1000 Беларусь рубли	0,40
1 Норвегия кронаси	1,59		

***) Хорижий валюталарнинг қиймати белгиланган вақтда Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бу валюталарни мазкур қийматда сотиб олиш ёки сотиш мажбуриятини олмаган.**

● Долзарб муаммо

ҲОЛВА ДЕГАН БИЛАН ОҒИЗ ЧУЧИМАЙДИ...

Бу қадимий халқ мақолининг нақадар тўғрилиги бугун, айниқса, яққол кўриниб турибди. Давлат магазинларининг пештахталарида турли хил попукли конфет, шоколад, батончалар ва республикамизда ишлаб чиқарилган бошқа қандолат маҳсулотларини топиш тобора қийин бўлиб бормоқда. Ҳолбуки, олдинги йилларда Ўзбекистондаги қандолат фабрикаларининг маҳсулотлари сифати ва хилма-хиллиги жиҳатидан республикадан ташқарида ҳам машҳур эди. Ширинлик саноатига нима бўлди? Бу саволга дастлаб “Ўзбекозиқовқатсаноат“ давлат акционерлик концернининг қандолат, чой ва тамаки саноатини ривожлантириш бошқармасининг бошлиғи Акмал АБРАЛОВ жавоб берди:

— Асосий сабаб шундаки, қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқариш учун кетадиган хомашёнинг кўп қисмини четдан келтиришга тўғри келади. Какао, сут маҳсулотлари ва энг муҳими — қанд-шакар ана шулар жумласидандир. Ҳатто бу маҳсулотларни ўраш учун кетадиган қоғозни ҳам хориждан сотиб оламиз. МДҲ мамлакатларидаги маҳсулот етказиб берувчилар, биринчи навбатда, Россия ва Украинадаги корхоналар билан ўзаро ҳисоб-китоб қилиш тизимининг яхши йўлга қўйилмагани ишга тўсқинлик қилмоқда. Ўзингиз билиб олаверинг: корхоналаримиз ярим йил ичида 35 минг тоннадан кўпроқ қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқариши лозим эди, шундан атиги 10 минг тоннаси ишлаб чиқарилди. Ана шу режани бажариш учун 22 минг тонна шакар зарур эди. Биз эса атиги 900 тонна олдик. Шу сабабли, маҳсулот етказиб берувчиларни ўзимиз излаяпмиз. Россия ва Украинадаги қанд-шакар ишлаб чиқарувчилар билан бевосита битим тузиш йўли билан аҳволни бироз ўнглаб олдик. Бундан ташқари, йил бошида Германиянинг “ББЕ импорт-экспорт“ фирмаси билан шакарнинг ўрнини босадиган маҳсулотдан 40 тонна етказиб бериш тўғрисида шартнома туздик. Бу маҳсулот шакардан 150 баравар ширин, бошқа сифатлари билан ҳам шакардан қолишмайди. Печенье, вафли каби пишириқларни тайёрлашда шундан фойдалана бошладик. Ўзбекистонда сабзавот ва мева мўл. Саноатимиз узум, гилос, олма, шафтолининг табиий шарбатидан фойдаланади. Бу шарбатлардан тўлдирувчи маҳсулот сифатида эмас, балки қанд-шакарнинг ўрнини босадиган зарур модда сифатида фойдаланилади. Бироқ қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни таъминлаш муаммосини ҳозирча тўла-тўкис ҳал қила олганимиз йўқ. Шу сабабли, саккизта фабрикамиз қувватининг атиги 15-20 фоизидан фойдаланилмоқда.

Тошкентдаги “Ўртоқ“ акционерлик жамияти республикадаги етакчи қандолат корхоналаридан биридир. Бутун тармоқда бўлгани каби, бу корхонада ҳам қанд-шакар ҳамда ширинликка қўшиладиган бошқа маҳсулотларнинг етишмаслиги муаммоси мавжуд. Шу сабабли, корхона мутахассислари шакар ўрнини босадиган табиий маҳсулотлардан фойдаланиб, ширинлик ишлаб чиқариш технологиясини яратиш устида ишлашмоқда. Бу ерда ўтган йилиёқ спирт олинадиган мевалар кўплаб тайёрлана бошланди. Тошкент вилоятидаги бир неча хўжалик билан бундай меваларни мунтазам етказиб бериш тўғрисида шартнома тузилди. Шу йилнинг бошида шафтоли, олхўри, узум, олча шарбати қўшилган помидкалар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Бу меваларда табиий қанд мавжуд бўлиб, тақчил хомашё сарфини икки баравар камайтириш имконини беради. Ҳозир “Ўртоқ“ акционерлик жамияти шоколадга ўралган олча, шоколадли шафтоли, шоколадли баргак, қовунқоқидан шоколадли қовун, майдалаб туйилган кишмиш ва ерёнғоқдан “Майизой“ каби маҳсулотларни ишлаб чиқармоқда. Йил бошидан буён ана шундай конфетлардан 50 минг қути ишлаб чиқарилди. Улар оддий конфетларга нисбатан қиммат, албатта. Чунки уларни ишлаб чиқарадиган участкада кўп ишлар қўлда бажарилади. Шу сабабли, махсус ускуналар, жумладан, мева қуритиш ускунларини ўрнатишга аҳд қилинди. Бундай ускунларни тайёрлаш учун Тошкент заводларидан бирига буюртма бериш режалаштирилмоқда. Шундан кейин хўжағат (малина) ва қулупнайдан ҳам ширинлик ишлаб чиқариш имкони бўлади. “Ўртоқ“ ходимлари арзон конфетлар ишлаб чиқаришдан ҳам манфаатдор. “Мевали“, “Лимон“, “Рачки“, каби конфетлар ажойиб таъми билан ажралиб туради. Республика аҳолиси севиб қолган “Зафар“, “Антракт“, “Қизил шапкача“, “Оқ олтин“ шоколадли конфетлар ҳам ишлаб чиқарилмоқда.

— Биз шакар кам солинадиган маҳсулот ишлаб чиқаришни йўлга қўйяпмиз,— дейди фабрика директори Мухтор Икромов.— Лекин бизнинг ишимизда шакарсиз ҳеч нарса қилиб бўлмайди. Йил бошидан буён давлат идораларидан бу зарур маҳсулотни ваъда қилинганининг атиги уч фоизи миқдорида олдик. Қанд-шакар ишлаб чиқарувчилар ва республикамиздаги истеъмолчилар билан бевосита алоқалар иш беряпти. Қисман қандолат маҳсулотларига алмаштириш тўғрисидаги шартномалар ишлаб чиқаришни тўхтатмай давом эттириш имконини бермоқда. Бироқ ишни мунтазам йўлга қўйиш учун ҳозир бизнинг саъй-ҳаракатларимиз етарли эмас. Шу боисдан қўшма корхона тузиш учун ҳамкорлар излаяпмиз. Хомашё муаммосини ҳал этишни шундай корхона ўз зиммасига олиши мумкин. Маҳсулотимиз сифатининг яхши бўлишини эса таъминлаймиз.Конфет ишлаб чиқарувчилардан истеъмолчиларгача бўлган йўлни босиб ўтиб, “Ўзбексавдо“ давлат акционерлик уюшмасининг бўлинмаси — Республика “Боққоллик“ бирлашмасига мурожаат қилиб, вазиятни тушунтириб беришни сўрадик. Бу ерда айтишларича, Ўзбекистон қандолат фабрикалари республика савдо тармоғига режалаштирилган миқдорнинг атиги 30 фоизига тенг келадиган “Ширин маҳсулот“ жўнатган. Давлат магазинларида қандолат маҳсулотлари, конфетлар камлиги сабабини бу далил маълум даражада изоҳлайди.

Бироқ айни шу конфетларни — республика корхоналари ишлаб чиқарган маҳсулотни кўчаларда давлат нархидан бир неча баравар қимматига пуллаётган “ишбилармон“лардан сотиб олиш мумкинлигини ҳамма билади. Улар қимматига пуллаш учун бу ширинликларни қаердан ва қандай йўл билан олаётгани сирлигича қолмоқда. Аммо бир нарса равшан: қандолат фабрикалари тўла қувват билан ишласа, уларнинг маҳсулотлари магазинлар пештахталарини тўлдиради, “ширинлик муаммоси“ ўз-ўзидан ҳал бўлади.

Бироқ иш яна ўша шакарга бориб тақалади. Ҳозир, бозор иқтисодиёти шароитида хомашёнинг давлат йўли билан етказиб берилишига умид қилиб, қўл қовуштириб ўтириш калтабинликдан бошқа нарса эмас. Бундан фақат истеъмолчилар эмас, ишлаб чиқарувчиларнинг ўзлари ҳам зарар кўради. Яъни, машина-ускуналар бекор туриб, юзлаб малакали мутахассислар ишсиз қолади. Бундай аҳволдан чиқишнинг бирдан-бир йўли — қанд-шакар етказиб берувчилар билан бевосита алоқани йўлга қўйишдир. Шу йўлдан бораётган корхоналар қийинчиликларни бартараф этиш имкониятини топмоқда.

Ҳукумат юз берган аҳволни ҳисобга олиб, қанд-шакар ишлаб чиқариш тармоғини тиклашга қарор қилди. Вазирлар Маҳкамаси бир йил муқаддам қанд-шакар ишлаб чиқариш қувватларини ривожлантириш дастурини маъқуллади. Ўзбекистоннинг турли вилоятларида хорижий фирмалар ёрдамида 10 та катта завод ва кичик истеҳсолот тармоғини барпо этиш кўзда тутилмоқда. Қишлоқ хўжалик вазирлигида қанд лавлаги етиштириш учун ер ажратиш масаласи ўрганилмоқда.

Дастурни амалга ошириш бошланди. Туркиянинг “Тюрк шекер юксель“ фирмаси билан Хоразм вилоятининг Ҳазорасп туманида биргаликда дастлабки заводни қуриш тўғрисида битим тузилди. Ўзбекистон томони бир кеча-кундузда уч минг тоннагача қанд лавлагини қайта ишлайдиган корхонанинг ташқи муҳандислик таъминоти иншоотларини қуришни бошлаб юборди. Яқинда бир неча француз фирмаси билан дастлабки битим тузилди. Бу битим лавлаги етиштиришнинг Ғарбдаги илғор технологиясини ўргатишни, республикада уруғлик етиштирадиган база барпо этишни ва пировард маҳсулот ишлаб чиқарадиган корхона қуришни кўзда тутади. Франция мутахассислари Самарқанд вилоятида ишлаб чиқаришни йўлга қўйишни таклиф этишмоқда. Мисрнинг йирик “Мабиль“ компанияси билан Наманган вилоятида завод қуриш тўғрисида муддаолар протоколи имзоланди.

Қанд заводлари қуриш билан бир вақтда республикада ўзимизнинг технологиямиз асосида кичик истеҳсолот тармоғини барпо этиш назарда тутилган. Бу истеҳсолот айрим туманларнинг ички эҳтиёжларини таъминлайди. Тошкентдаги хўжалик ҳисоби асосида ишлайдиган “Мунис“ маркази, Тошкент давлат техника университети олимлари, бошқа мутахассислар хусусан шу йўналишда ишлашмоқда.

Қанд саноатини ривожлантириш дастури бир неча йилга мўлжалланган. Аммо олимлар ҳозирданоқ озиқ-овқат саноатига ёрдам беришни ўйлашмоқда. “Пишчевик“ илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг озиқ-овқат саноати илмий-текшириш институти лойиҳа-конструкторлик лабораториясида қанд-шакарнинг ўрнини босадиган хомашёни излашга қаратилган тадқиқотлар ўтказилмоқда.

— Хорижда ишлаб чиқариладиган бундай моддаларнинг кўпи синтетик йўл билан тайёрланади,— дейди институт озиқ-овқат ва биотехнология истеҳсолоти бўлимининг мудири, Халқаро муҳандислар академиясининг мухбир аъзоси Нўъмон Эгамбердев. — Биз эса қанд-шакарнинг ўрнини босадиган моддаларни табиий хомашёдан тайёрлашга зўр беряпмиз. 1988 йилда Ўзбекистонга Лотин Америкасидан стевия ўтсимон ўсимлиги келтирилган эди. Шу ўсимликнинг навига қараб, унинг таркибидаги стевиазид деб аталган бир килограмм ширин модда 50 килограммдан 300 килограмгача шакарнинг ўрнини босади. Ҳозир Тошкент, Сирдарё, Наманган, Андижон вилоятларида тажриба тариқасида стевиазид етиштирилмоқда. Мутахассисларимиз стевиазиддан фойдаланиб, бир неча хил алкоголсиз ичимликлар, ундан тайёрланадиган қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни тавсия этишди. Ўзбекистонда таркибида қанд моддаси кўп бўлган бошқа экин — жўхори ҳам ўсади. Халқимиз “Қўқон жўхори“, деб атайдиган жўхори поясининг таркибида 24 фоизгача табиий шакар бўлади. “Пишчевик“ илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида шу ўсимликдан шакар концентрати тайёрлашнинг чиқитсиз технологияси ишлаб чиқилди. Йилига бир минг тонна ана шундай концентрат ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган заводни қуришга кетган харажатлар 15 ойда қопланишини мутахасислар ҳисоблаб чиқишди. Ширин моддаларнинг яна бир манбаи қизилмия илдизидир. Қизилмия илдизи ширинлигидан ташқари, ажойиб шифобахш хусусиятга ҳам эга. Халқ уни бекорга “ҳаёт илдизи“, деб атамайди. Қорақалпоғистонда қизилмия етиштиришга ихтисослашган иккита хўжалик бор. Биз синов ўтказиб, қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқаришда шакар ўрнига қизилмия илдизи экстрактидан фойдаланишни маъқулладик. Бундан ташқари мутахассисларимиз “Сумалак“ технологияси асосида конфет ичига солиш учун ҳар қандай дондан ширин концентрат олишни таклиф қилмоқдалар.

Кўриниб турибдики, ширинлик муаммосини ҳал этиш йўллари мавжуд. Бироқ республика озиқ-овқат саноати, хусусан, қандолат саноати шакар тақчиллигидан қутулиши учун барча манфаатдор томонлар — маҳсулот ишлаб чиқарувчилар ва олимлар, харид ва савдо ташкилотлари куч-ғайратларини бирлаштиришлари керак. Нима қилсам экан, деб ўйлаб ўтирадиган ва чиройли ваъдалар берадиган вақт ўтди, аниқ ишлар билан шуғулланадиган вақт келди. Ҳозирча эса республика аҳолиси ҳар бир хонадонда, дастурхонда ҳақиқатан ҳам ширин конфетлар, оғизда эрийдиган ширин кулчалар ва бошқа қандолат маҳсулотлари мўл бўлишини орзу қилмоқда.

А. ИВАНОВА,
ЎзА мухбири.

ЙЎЛОВЧИЛАРГА ҚУЛАЙ БЎЛДИ

Ишнинг тўғри ташкил этилганлиги туфайли Хўжайлидаги хўжалик ҳисобидаги автотранспорт ишлаб чиқариш бирлашмаси ярим йиллик режа ва топшириқларни ортиғи билан адо этди. Автомобиль транспорт паркида 163 та турли автобуслар, 60 дан зиёд таксилар шаҳар ва туманлараро йўналишларда аҳолига хизмат кўрсатаяпти. Яқинда ишга туширилган "Хўжайли" марказий автовокзали кунига 3 мингга яқин йўловчига хизмат кўрсатаяпти. Автовокзал қошида буфет, қаҳвахона, турли маҳсулотлар билан савдо қилувчи бир нечта дўкон, оналар ва болалар хоналари ишлаб турибди. Бундан ташқари узоқ йўналишларда қатновчи ҳайдовчилар учун дам олиш хонаси жиҳозланган.

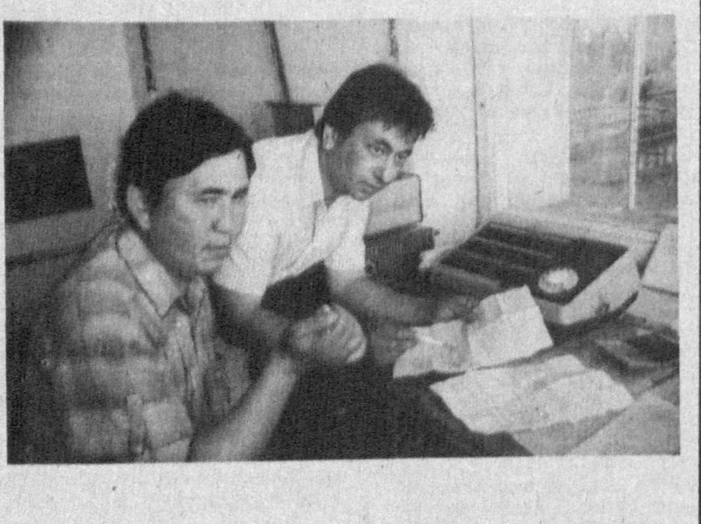

СУРАТЛАРДА: "Хўжайли" марказий автовокзали; йўналишлардаги автобусларнинг ҳаракат тартибини автовокзал бошлиғи муовини Комил Даулетов ва диспетчер Шерназар Хабиповлар назорат қилишади; назоратчи механик — Улпибек Ешбоев, ҳайдовчи — Ўрозбой Жакашов ва Қадамбой Султоновлар бугунги ишдан мамнун.

А. МУРОТОВ тасвирлари.

"МУСТАҚИЛЛИК, ЭКОЛОГИЯ ВА ХАЛҚ САЛОМАТЛИГИ"

Республикамизда ўтаётган кўрик-танлов шундай, деб аталади. Уни “Экосан“ халқаро экология ва саломатлик жамғармаси, Давлат телевидение ва радиоэшиттириш компанияси ҳамда “Халқ сўзи“ газетаси ташкил этган. Ўзбекистон мустақиллигининг уч йиллиги арафасида танловнинг иккинчи босқичи якунланди.

Экологлар, шифокорлар, журналистлардан иборат махсус ишчи гуруҳлари текшириш давомида атроф муҳитнинг ҳолатини, Ўзбекистон туманлари ва шаҳарларида соғлиқни сақлаш ҳамда ободончилик даражасини аниқладилар.

Ана шу кўрсаткичлар бўйича Самарқанд энг яхши шаҳар, деб эътироф этилди. Бу ерда минг гектардан ошиқ дарахтзор ва гулзор бор. Қадимги шаҳарни 44 та боғ, хиёбон, кўм-кўк дам олиш зоналари безаб турибди. Шаҳар ташкилотлари ҳаво ва сувнинг тозалигини қаттиқ назорат қилади. Сўнгги вақтда шаҳарда жойлашган саноат корхоналари ҳавога чиқарадиган зарарли моддалар анча камайди, натижада самарқандликларнинг саломатлиги бир мунча яхшиланди.

Туманлар орасида Тошкент вилоятининг Бекобод, Қашқадарё вилоятининг Китоб туманлари ғолиб чиқди. Айниқса қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш билан шуғулланаётган Бекобод хўжаликларининг тажрибаси диққатга сазовордир. Бу ерда ўтган йилдагига нисбатан турли кимёвий моддалар икки баравар кам ишлатилмоқда, асосий эътибор ўсимликларни биологик усулда ҳимоя қилишга қаратилмоқда. Шу мақсадда туманда барпо этилган биофабрика хўжаликларни қишлоқ хўжалик зараркунандаларининг кушандалари билан таъминламоқда.

Қашқадарё вилоятидаги Китоб тумани маъмурлари ҳам шаҳар ва қишлоқларни обод қилишга катта эътибор беришмоқда. Туман аҳолисининг саксон фоиздан кўпроғи табиий газ ва сифатли ичимлик сув билан таъминланган. “Мингчинор“ мавзесида туман аҳолиси учун соғломлаштириш зонаси, қарағайзор барпо этилган. Туман маркази, хиёбонлар, боғлар ва шохкўчалар қайта қурилди. Тумандаги бўш ётган 20 гектар ерга бир ярим миллион тупга яқин терак экилди. Бу йилги сел ва тошқиндан зарар кўрган 130 оила учун қисқа муддатда “Жавзобод“ уй-жой даҳаси қурилди. Маҳаллий ҳокимият, туман соғлиқни сақлаш, санитария-эпидемиология ташкилотларининг биргаликдаги саъй-ҳаракатлари яхши натижа берди. Масалан, туман аҳолиси орасида юқумли сариқ касаллиги икки баравар камайди.

“Экосан“ халқаро экология ва саломатлик жамғармаси кўрик-танловда ғолиб чиққан шаҳар ва туманлар ҳокимликлари учун рағбатлантирувчи мукофот белгилади. Бу пул атроф муҳитни муҳофаза қилишга, ободончилик ишларига, соғлиқни сақлаш ташкилотларининг эҳтиёжлари учун сарфланади.

ЎзА мухбири.

САХОВАТЛИ "РАВШАНБЕК"

СЕРҲИММАТ боболаримизнинг ишбилармон авлодларига гал келиб, топган пулларининг бир қисмини савоб ишларга сарфлаша бошлади. “Равшанбек“ фирмаси аъзолари бу соҳада қатор ибратли ишларни амалга оширдилар. Жумладан, Уйчи тумани маданият кошонасида бобокалонимиз, буюк олим ва аллома Мирзо Улуғбек таваллудининг 600 йиллик тўйини нишонлаш тантаналари ва тайёргарлик ишларига кетадиган маблағни тўлаш ва тадбирни ўтказиш ҳомийлигини Тоҳиржон Алиматов раҳбарлигидаги “Равшанбек“ фирмаси ўз зиммасига олди.

Фирма аъзолари ноҳияда аниқ фанлар — физика, математика, астрономияга қизиқувчиларни, амалий санъат ва мусаввирликка кўнгил қўйганларни аниқлаш, иқтидорли ёшларни излаш ва уларни махсус мактаб-лицейларда ўқитишни ташкил этишга ҳам ёрдамлашмоқдалар. Шу ниятда Мирзо Улуғбек сиймосини чизган ўқувчига 25000 сўм, 25-ўрта мактабда турли тадбирларни ўтказиш учун 150000 сўм ёрдам пули берилди.

Т. СУЛАЙМОНОВ,
“Халқ сўзи“нинг жамоатчи мухбири.

САЙЁРАМИЗ САДОСИ

АНАРХИЯ АДОВАТ ҚЎЗҒАЙДИ

“Ғарб демократияси Африканинг бошидан кечаётган муаммоларни бартараф этади, деган ақида пуч эканининг гувоҳи бўлиб турибмиз, — деди Кения Президенти Даниэль Арап Мои.

Демократия, деб қабул этилаётган бу анархия Африка қитъасининг баъзи давлатларида қон тўкиш, адоват ва бўлиниш каби фожиали натижаларга олиб келди“. У Африканинг ўзига хос давлат бошқариш усули бирлик, хавфсизлик ва барқарорликка асосланганини, бироқ, халққа миллий руҳияти ва маданиятига ёт унсурлар юклаш Руандада бўлганидек, оғир асоратларга олиб келишини таъкидлади.

ҲАРБИЙ ҲАВО КУЧЛАРИНИНГ ҲУЖУМИ

Онадўли ахборот агентлигининг хабар беришича, турк ҳарбий ҳаво кучлари учоқлари 1984 йилдан бери Туркиянинг Жануби-Шарқида Курдистон давлати қуриш учун курашаётган яширин курд ишчилар партиясининг Шимолий Ироқда жойлашган қароргоҳини ўққа тутди.

Туркия қуролли кучлари бош штаби расмий вакили Доғу Силоҳчи ўғлининг маълумотларига қараганда, тадбир натижасида қурол-яроғ омбори ва мухолиф кучларнинг 70 дан ошиқ аъзоси йўқ қилинган.

ҚОЧОҚЛАР РУАНДАГА ЙЎЛ ОЛИШДИ

Руанда фожиаси қурбонлари кун сайин ортмоқда.

“Африк-1“ радиостанциясининг хабарига кўра, сўнгги кунларда Зоирнинг Гома шаҳридаги руандалик қочқинлар жойлашган қароргоҳларда бошланган вабо, очарчилик ва сув танқислиги оқибатида 14 минг киши ҳалок бўлди. Вабо таҳликасига тушган 30 мингдан зиёд қочқин Руандага йўл олди. Зоир ва Руанда Президентлари ўртасидаги шартномага кўра, қочқинларнинг чегарадан тўсиқсиз ўтиши таъминланмоқда.

“БРИЗ-94“ ТУГАДИ

Онадўли ахборот маҳкамасининг хабар беришича, Туркия Қора денгиз ҳавзасига яқин мамлакатларнинг ҳамкорликда ўтказган “Бриз-94“ ҳарбий-денгиз ўқув машқларида иштирок этди.

Унда Болгария, Руминия, Россия, Украина ва Греция каби мамлакатларнинг 10 дан ортиқ ҳарбий кемаси қатнашди.

ИСРОИЛ ҲАРБИЙ ҚЎМОНДОНЛИГИНИНГ ХАБАРИ

Исроил Иордан дарёсининг Ғарбий қисмида жойлашган армияси сонини қисқартиришга қарор қилди.

Яқинда ўтказилажак ўзаро музокараларга бу тадбирнинг ҳеч қандай алоқаси йўқ. Исроил давлати Ғазо сектори ва Иерихон туманларида вазият анча юмшагани, осойишталик ҳукм сураётгани учун шундай қарорга келди, деб хабар беради Исроил ҳарбий қўмондонлиги.

ИККИ ТОМОНЛАМА БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

Бирлашган Араб Амирлиги Америка Қўшма Штатлари билан ҳарбий соҳага оид икки томонлама битимни имзолади.

Амирлик ахборот маҳкамасининг хабар беришича, имзоланган битим ўзаро ҳарбий, иқтисодий ва савдо алоқаларини ривожлантиришга хизмат қилади. Шу каби ҳужжатни Қувайт, Баҳрайн, Уммон ва Қатар давлатлари ҳам 1991 йилдан бошлаб Америка Қўшма Штатлари билан имзолаган эди.

АКС ҲОЛДА НЕФТЬ ЭКСПОРТИ ҚИЙИНЛАШАДИ

Эрон ахборот маҳкамаси мухбирининг саволларига жавоб берган мамлакат металлургия ва табиий бойликлар вазири Ҳусайн Махлужий Эрон савдо ва тариф бўйича бош битимга қўшилиши керак, деди.

Унинг фикрича акс ҳолда келажакда нефть маҳсулотларини экспорт қилиш қийинлашиб қолади.

ЭЛЧИХОНА ИЛТИМОСИ

Исроилнинг Швециядаги элчихонаси ҳукуматдан дипломатик ваколатхона биносини янада мустаҳкамроқ қўриқлашни илтимос қилди.

Бунга Исроил давлатининг Лондон ва Буэнос Айресдаги турли ташкилотлари жойлашган биноларнинг портлатилгани сабаб қилиб кўрсатилмоқда.

СИНОВ МАЙДОНИДАГИ ВАЗИЯТ

Атом энергетикаси бўйича халқаро агентлик (АЭХА) бош директори Ханс Блик 28 июль куни Семипалатинск ядро синови майдонига келди.

У халқаро ташкилот текширувлари бу ерда нурланиш даражаси меъёрдан ортиқ эмаслигини кўрсатганини таъкидлади. Бироқ, Қозоғистон олимлари бу фикрга қўшилмадилар. Улар нурланиш даражаси меъёри ортиқ эканини, шу сабабли минтақада турли касалликлар одатдагидан кўп учраётганини айтишди.

АЭХА раҳбари ўтган душанба куни Қозоғистон Бош вазири С. Терешченко билан кафолатлар ҳақида битим имзолади.

МАОШ ЎЗ ВАҚТИДА БЕРИЛМАЯПТИ.

Йиллаб маош олмай яшаш мумкинми? Хабаров ўлкасидаги қишлоқ хўжалиги корхонаси ишчилари бу саволга бир овоздан "ҳа", деб жавоб беришади.

Улар ўтган йилнинг август ойидан буён маош ололганлари йўқ. Маълум бўлишича, Россияда бундай корхоналарнинг сони 33 мингдан ошиб кетган. РАТА-ТАСС мухбирининг хабар беришича, мамлакатда ойлик маош сифатида берилмаган пулнинг миқдори 3,4 триллион сўмга етди.

ЖЕНЕВАДАГИ МУЗОКАРАЛАР

28 июль куни Женевада Ямандаги вазиятни тинч йўл билан барқарорлаштириш юзасидан музокаралар бошланди.

БМТ раҳбарлигида ўтказилаётган бу музокараларда Шимолий ва Жанубий Яман вакиллари халқаро ташкилотнинг махсус вакили Лахдар Брахимий иштирокида вазиятни муҳокама қилади.

ҚУРОЛ ЎҒИРЛАШ КЎПАЙМОҚДА

Финляндияда қурол ўғирлаш жуда камдан-кам юз берадиган ҳодиса эди.

Бироқ, кейинги вақтларда жиноятнинг бу тури билан шуғулланаётганлар сони ортиб боряпти. Айни пайтда полиция қурол ўғриларига қарши жиддий кураш бошлади.

Финляндия қуролли кучлари бош штаби маълумотларига қараганда, йил давомида мамлакатда ўрта ҳисобда бештагача ўт очиш қуроли ўғирланар экан.

ҲАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР

Душанба, 1

ЎзТВ I

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 Болалар учун "Орзуларим — бир дунё".
18.35 "Мусиқий дақиқалар".
18.45 "Ёшлик" студияси. "Ғазалхон ёшлигим".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 "Назм ва наво". Бобур лирикаси.
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 Иккинчи жаҳон урушида қозонилган Ғалабанинг 50 йиллиги олдидан. "Ботма, қуёш!".
22.30 Рабиндранат Тагор. "Севги достони" асари асосида тайёрланган телеспектакль премьераси.
23.35 — 24.00 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II

19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 "Ҳаёт бўсағасида".
20.15 "Ўтмишсиз келажак йўқ".
20.45 "Саломатлик — туман бойлик".
21.05 — 23.15 "Сирли ворис". Бадиий фильм. 1—2-сериялар.

ЎзТВ III
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

*

18.00 — 20.05
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.05 Душанба куни детектив. "Мередон қўрғонидаги фожиа". Бадиий фильм. "Эркюль Пуаро" сериалидан.
21.05 Яхши ният ўйинларида.
21.35 — 22.25 "Асл ҳолича".

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

18.00 Яхши ният ўйинларида.
18.25 "Сиз кутган учрашувлар".В. Павлов.
19.10 Яхши ният ўйинларида.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.30 "Спорт уик-энди".
20.40 "Хонимга узоқ умр тилайман". Бадиий фильм (Италия).
22.40—23.05 "Рақслар, рақслар, рақслар...". Нижний Новгороддан кўрсатилади.

Сешанба, 2

ЎзТВ I

6.30 — 8.30 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

8.30 "Еттидан ўн иккигача". Болалар учун фильм.
10.00 "Абитуриент-94". Кимё.
10.30 "Куйла, дуторим". Фильм-концерт.
10.55 "Абитуриент-94". География.
11.25 "Кичкинтой" студияси. "Ўйинчоғим яхши қол".
11.50 "Анъана". Телефильм.
12.25 — 13.30 Рабиндранат Тагор. "Севги достони". Телеспектакль.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Ёшлик" студияси. "Адолат". Ҳуқуқий-публицистик кўрсатув.
18.55 "Шеърий дақиқалар".
19.05 "Имконият излаб".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 "Аёл қалби наволари". Мусиқий кўрсатув.
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ УЧ ЙИЛЛИГИГА. "ГУЛЛА, ЯШНА МУСТАҚИЛ ДИЁР!" Экранда —Сурхондарё вилояти.
22.30 "Дельфин нидоси". Бадиий фильм.
00.0[illegible] — 00.30 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II

19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).

"ОМАД" таништиради:

19.50 "Мультфейерверк".
20.35 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва эълонлар.
21.00 Видеогид.
21.20 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва эълонлар.
22.00 — 24.00 "Кинонигоҳ".

ЎзТВ III
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

*

"ОМАД" таништиради:

9.00 "Совға".
9.30 "4/8". Мусиқий кўрсатув.
9.55 Эълонлар.
10.05 Видео—"О".
11.45 Эълонлар.
11.55 "Рок ҳақида".
12.25 "Курьер".
12.45 "Юлдуз". Мусиқий кўрсатув.
13.25 "Даракчи".
13.35 Эълонлар.
13.45 Видео—"О".

*

18.00 — 19.55
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.55 "Ҳеч ким унутилмайди".
20.00 Киномарафон. К.Муратова. "Узоқ кузатишлар". Бадиий фильм.
21.50 Криминал хабарлар экрани.
22.05 Яхши ният ўйинларида.

*

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

22.30 — 24.00 "Ватангадолар". Бадиий фильм.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

5.30 — 8.00 "Тонг".

***

17.55 Воронеж қизлари куйлайди.
18.25 "Шаддод Роза". Телесериал.
18.50 "Мавзу".
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.30 "Илк манбадан".
20.40 "Тилла шлягер".
21.25 "Қора балиқ" изи". Телесериал. 1-серия.
22.35 — 22.55 Катталар учун мультфильм.

Чоршанба, 3

ЎзТВ I

6.30 — 8.30 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

8.30 "Тақдири азал". Бадиий фильм.
9.35 "Абитуриент-94". Математика.
10.05 "Мўжизалар куни". Фильм-концерт.
10.30 "Абитуриент-94". Ўзбек тили ва адабиёти.
11.00 "Уорлднет" телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
11.10 "Ёшлик" студияси. "Гурунг".
11.50 — 12.50 Иккинчи жаҳон урушида қозонилган Ғалабанинг 50 йиллиги олдидан. "Ботма, қуёш!"

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Болалигим — гулбаҳор". Навоий вилояти Конимех тумани мусиқа мактаби ўқувчиларининг чиқиши.
18.35 "Гуллар юртининг дурдоналари". Телефильм.
18.45 Ўзбекистон кўзи ожизлар жамиятининг навбатдаги XII қурултойи олдидан. "Кўнгил кўзгуси".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 "Мусиқий дақиқалар".
20.10 "Тадбиркорлик мактаби".
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ УЧ ЙИЛЛИГИГА. Замонавий ўзбек қўшиқларининг "АНОР" телевизион танлови.
22.30 "Актёрлар ва роллар". Одина Ғозиева.
23.40 — 00.05 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II

19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 "Спринт".
20.15 "Жонли тил". Телеўйин.
21.15 "02" тўлқинида.
21.40 "Кинотриада".
22.40 — 00.15 "Портлатилган дўзах". Бадиий фильм.

ЎзТВ III
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

*

18.00 — 20.10
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

20.10 Хонаки экран. "Санта-Барбара". Кўп серияли бадиий телефильм.
21.00 "Ҳеч ким унутилмайди".
21.05 "Кутиш зали".
21.55 Яхши ният ўйинларида. Бадиий гимнастика.

*

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

22.25 — 23.45 Иккинчи жаҳон урушида қозонилган Ғалабанинг 50 йиллигига. "Икковлон чўлда". Бадиий фильм.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

5.30 — 8.00 "Тонг".

***

18.00 "Тиғиз пайт".
18.25 Мультфильмлар: "Эртак ичида эртак", "Ксюша ва Компьюша ҳақида".
19.05 "Шаддод Роза". Телесериал.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.30 "Монолог".
20.45 "Қора балиқ" изи". Телесериал. 2-серия.
21.55 — 22.55 Яхши ният ўйинларида.

Пайшанба, 4

ЎзТВ I

6.30 — 8.30 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

8.30 Болалар учун фильм. "Эл ардоқлаган артист".
9.50 "Абитуриент-94". Физика.
10.20 "Лола" ансамбли". Фильм-концерт.
10.45 "Уорлднет" телекомпаниясининг янгиликлари (АҚШ).
10.55 "Абитуриент-94". Биология.
11.25 "Ёшлик" студияси. "Ёшлар ва замон".
11.50 — 12.40 "Ўзбекистон композиторлари". Мардон Насимов.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Оромгоҳлар қўйнида". Болалар учун кўрсатув.
18.25 "Эл тинчлиги йўлида".
18.55 "Тилга эътибор...".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 Иккинчи жаҳон урушида қозонилган Ғалабанинг 50 йиллиги олдидан. "Тошкентлик лочин". Телефильм.
20.10 Мумтоз куйлардан концерт.
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 "Кино усталари". Халқ артисти Наби Раҳимов.
22.20 Абдулла Қодирий таваллудининг 100 йиллиги олдидан. Хайриддин Султонов. "Мозийдан бир саҳифа". 1-қисм.
23.40—00.10 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II

19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).

"ОМАД" таништиради:

19.50 "Омад" тақвими.
20.00 "Жозиба".
20.20 "Бир шингил ҳангома".
20.30 "Муҳаббатга ошно қалблар".
20.55 Видео янгиликлари.
21.20 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва эълонлар.
22.05 — 24.00 "Кинонигоҳ".

ЎзТВ III
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

*

18.00 — 19.55
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.55 Хонаки экран. "Санта-Барбара". Кўп серияли бадиий телефильм.
20.45 Яхши ният ўйинларида.
21.15 "Яхши ҳаёт ҳақида беш дақиқа".
21.25 Яхши ният ўйинларида. Волейбол (хотин-қизлар).

*

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

22.25 — 23.50 "Хўжа Насриддиннинг 12 қабри". Бадиий фильм.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

5.30 — 8.00 "Тонг".

***

17.55 Яхши ният ўйинлари. Спорт гимнастикаси. Сувга сакраш. Волейбол. Хотин- қизлар. Ярим финал. Санкт-Петербургдан кўрсатилади. Танаффус пайтида — Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.30 "Москва — Кремль".
20.55 "Қора балиқ" изи". Телесериал. 3-серия.
22.15 — 23.00 Яхши ният ўйинлари. Фигурали учиш.

Жума, 5

ЎзТВ I

6.30—8.30 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

8.30 "Бегоналарнинг кириши мумкин эмас — мумкин". Бадиий фильм.
9.45 "Ёшлик" студияси. "Ойдин орзулар".
10.40 "Машшоқнинг бахти". Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Неъматжон Қулабдуллаев.
11.50 — 13.15 Абдулла Қодирий таваллудининг 100 йиллиги олдидан. Хайриддин Султонов. "Мозийдан бир саҳифа". 1-қисм.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Бугун". Ахборот кўрсатуви.
18.10 "Чорраҳа".
18.40 "Боғимизга келинг". Телефильм.
18.50 ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ УЧ ЙИЛЛИГИГА. "Истиқлол қалдирғочлари".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 "Осиё ўйинлари олдидан". Спорт кўрсатуви.
20.10 "Кекса санъаткорлар". Роҳатой Маннонова.
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 Бевосита мулоқот.
22.15 Абдулла Қодирий таваллудининг 100 йиллиги олдидан. Хайриддин Султонов. "Мозийдан бир саҳифа". 2-қисм.
23.35 — 24.00 "Ўзбекистон" ахбороти.

ЎзТВ II

19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 "Ёз ҳикоялари".
20.15 "Йиллар оша..."
20.40 "Тоғ кўлларининг сири". Телефильм.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ УЧ ЙИЛЛИГИГА. "Тошкент оқшомлари".
22.25 — 23.50 "Ҳаммаси битта ҳаёт". Бадиий фильм.

ЎзТВ III
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

*

18.00 — 19.55
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.55 Яхши ният ўйинларида. Фигурали учиш.
21.00 Хонаки экран. "Санта-Барбара". Кўп серияли бадиий телефильм.
21.55 Яхши ният ўйинларида.

*

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

22.25 "Пазанда". Бадиий фильм.

*

23.35 "Қора балиқ" изи". Телесериал. 5-серия.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

5.30 — 8.00 "Тонг".

***

17.55 Яхши ният ўйинларида.
18.55 "И. Бродский билан бирга сайр". 1-қисм.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.30 "Мўъжизалар майдони".
21.25 Катталар учун мультфильм.
21.50 — 23.00 "Қора балиқ" изи". Телесериал. 4-серия.

Шанба, 6

ЎзТВ I

6.30 — 8.30 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

8.30 "Йигит ҳамиша йигит". Бадиий фильм.
9.55 "Ҳужжатли экран".
10.40 "Ёшлик" студияси. "Фахрийлар — фахримиз".
11.30 Абдулла Қодирий таваллудининг 100 йиллиги олдидан. Хайриддин Султонов. "Мозийдан бир саҳифа". 2-қисм.
12.50 Мактаб ўқувчилари учун "Ўйла! Изла! Топ!"
14.05—14.40 ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ УЧ ЙИЛЛИГИГА. "Диёр тароналари".

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Уч қурбақа". Мультфильм.
18.10 "Кичкинтой" студияси. "Эртаклар — яхшиликка етаклар".
18.55 "Сиҳат-саломатлик".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Эълонлар.
19.55 "Барча шодлик сенга бўлсин..." Дам олиш мусиқий кўрсатуви.
20.40 Оқшом эртаклари.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 Эълонлар.
21.30 ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИНИНГ УЧ ЙИЛЛИГИГА. "Ўзбекистон ва жаҳон".
22.00 "УМИД". Ёшлар телеўйини. 1-кўрсатув.
23.10 "Тунги ёғду". Дам олиш кинодастури.

ЎзТВ II

"ОМАД" таништиради:

9.00 "Мультфейерверк".
9.45 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва эълонлар.
10.10 Видеогид.
10.30 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва эълонлар.
11.10 "Кинонигоҳ".
12.40 "Омад" тақвими.
12.50 "Жозиба".
13.10 "Бир шингил ҳангома".
13.20 "Муҳаббатга ошно қалблар".
13.45 Видео янгиликлари.
14.10 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари ва эълонлар.
14.55 "Кинонигоҳ".

***

19.30 "Ўзбекистон" ахбороти (рус тилида).
19.50 Болалар учун. "Табассум".
20.30 Телефильм.
21.00 "Ўзбекистон" ахбороти.
21.25 "Халқ саломатлиги йўлида".
22.25 ЎзТВ хазинасидан. "Рақс лаҳзалари". Ўзбекистон халқ артисти Замира Давлатмуродова.
23.15 — 00.35 "Дўст". Бадиий фильм.

ЎзТВ III
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

*

11.40 — 16.00
"ЎЗБЕКИСТОН" ТЕЛЕКАНАЛИ

11.40 "Мамлакатлар, воқеалар, одамлар".
12.05 "Ўзбекистон — қадрдон уйим".
12.45 "Салом, дўстлар!".
13.20 "Би-Би-Си" янгиликлари (инглиз тилида).
13.35 "Дидар" (қозоқ тилида).
14.15 "Мозийдан ёғдулар".
14.45 "Си-Эн-Эн" янгиликлари (инглиз тилида).
15.00 "Бизнен мирас" (татар тилида).
15.40 "Бу ажиб дунё".

*

18.00 — 19.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.25 "Овросиё-ТВ" таништиради: "Қора кобра—IV". Бадиий фильм.
21.10 "Усталар". "Баракалла, Зошченко".
21.50 "Клип-антракт". М.Шуфутинский.
21.55 "Америка юлдузлари".

*

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

22.25 — 23.30 "Ақллилик балоси". Бадиий фильм. 1-серия.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

18.05 "Ўшангача ва ундан сўнг...".
18.55 "Кулгипанорама". Кўрсатувни Е. Петросян олиб боради.
19.40 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Янгиликлар.
20.45 — 22.50 "Коламбия пикчерс" таништиради: "Бгина — чангалзорлар маликаси" (АҚШ).

Якшанба, 7

ЎзТВ I

6.30 — 8.30 "Ассалом, Ўзбекистон!" Тонгги дам олиш кўрсатуви.

*

8.30 "Маҳобҳорат". Кўп қисмли телевизион бадиий видеофильм (Ҳиндистон). 78—79-сериялар.
10.00 "Ёшлик" студияси. "Ватанимга хизмат қиламан".
10.30 "Барҳаёт наволар". Ўзбекистон ва Туркманистон халқ артисти Комилжон Отаниёзов.
12.00 "Шавкатли рицарь Айвенго ҳақида қисса". Бадиий фильм.
13.25 "Халқ ижодиёти". Сайқал Қулмонов.
14.05—14.35 "Меҳнат самараси". "Ўзбектелефильм". Премьера.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 "Кучук бола ва эски шиппак". Мультфильм.
18.10 "Цирк! Цирк! Цирк!"
18.55 "Ёшлик" студияси. "Садо".
19.25 Эълонлар.
19.30 "Ҳафтанома" (рус тилида).
20.00 Эълонлар.
20.05 "Нурли излар". Темирйўлчилар кунига бағишланган кўрсатув ва концерт.
20.55 Эълонлар.
21.00 "Ҳафтанома".
21.30 Эълонлар.
21.35 "Ойнаи жаҳонда".
21.55 — 23.45 Уйғун. "Парвона". Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли.

ЎзТВ II

"ОМАД" таништиради:

17.00 "Совға".
17.30 Эълонлар.
17.40 Видео—"О".
19.20 Эълонлар.
19.30 "Эм-Ти-Ви" оҳанглари.
20.00 "Курьер".
20.20 Эълонлар.
20.30 "4/8". Мусиқий кўрсатув.
21.00 "Даракчи".
21.10 Эълонлар.
21.15 — 24.00 Видео—"О".

ЎзТВ III
ХАЛҚАРО ТЕЛЕКАНАЛ

*

11.45 — 16.00
"ЎЗБЕКИСТОН" ТЕЛЕКАНАЛИ

11.45 "Мамлакатлар, воқеалар, одамлар".
12.10 "Дунё эшиги".
12.50 "Бугунги Япония".
13.30 "Би-Би-Си" янгиликлари (инглиз тилида).
13.45 "Немислар ҳаётидан".
14.20 "Ташрифлар ва таклифлар".
14.40 "Си-Эн-Эн" янгиликлари (инглиз тилида).
14.55 "Эстрада юлдузлари". Мадонна.
15.40 "Бу ажиб дунё".

*

18.00 — 19.25
ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

РОССИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

19.25 "Юлдузлар ёғилганда".
20.30 Яхши ният ўйинларида. Баскетбол. Ярим финал.
21.30 "Ксюша ҳузурида".
22.00 "Джентльмен-шоу".

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

22.30 — 23.50 "Ақллилик балоси". Бадиий фильм. 2-серия.

"ОСТАНКИНО" ТЕЛЕКАНАЛИ

18.10 Мультфильмлар: "Баскетбол жазаваси", "Ҳақиқий ажина овловчилар".
19.05 "Бомонд".
19.20 "Одесса" киностудиясининг 75 йиллигига. "Эртага келинг". Бадиий фильм.
21.00 "Якшанба". Ахборот-публицистик кўрсатув.
21.55 Александр Блок хотирасига бағишланган кўрсатув.
22.40 — 23.20 Яхши ният ўйинл ри. Эшкак эшиш.

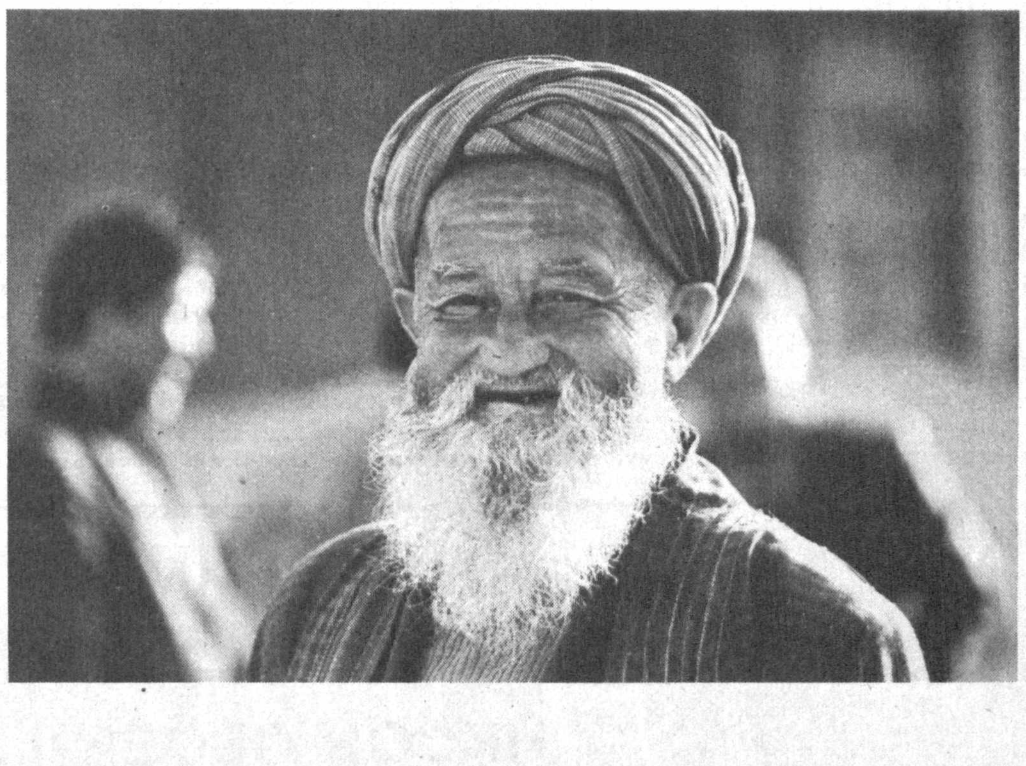

Оталар илкида турибди замин.

Ш. ШАРОПОВ тасвири.

● *Истиқлолимизнинг уч йиллигига*

БУНИСИ ЎЗГАЧА БАЙРАМ БЎЛАДИ

Хоразм вилоятида истиқлолимизнинг уч йиллиги байрамига ҳозирлик аллақачон бошлаб юборилди.

Ҳокимликлар байрам сарф-харажатлари учун етарли миқдорда маблағ ажратдилар. Ногиронлар, фахрийлар, боқувчисидан жудо бўлганлар, ўзгалар мададига муҳтож фуқаролар ва беморлар учун совға-саломлар, истиқлол фидойилари учун эса махсус мукофотлар ҳозирлашга киришилди. Хивалик ҳунарманд усталар, бадиий совға буюмлари фабрикаси жамоаси байрам руҳи акс эттирилган наққошлик ва ўймакорлик буюмлари, сопол ва чинни идишлар, миллий ва байрамона кийим-кечаклар, гиламчалар чиқара бошлади. Айни пайтда тантана майдонлари, саҳналарини аниқлаш, ҳозирлаш, безаш, таъмирлаш ва жиҳозлашга ҳам катта эътибор берилмоқда. Турли томошалар учун дастурлар тайёрланаяпти.

Эътиборли жиҳати шундаки, бу йилги байрамнинг ўзига хос руҳи ва ибратли жиҳатлари бор. Тантаналар "Соғлом авлод учун" шиори остида ўтади. Демак уни ўтказишда жажжи фарзандлар ҳам фаол иштирок этишади. Иқтидорли болаларни излаб топиш ва истеъдодини чархлашга қаратилган тадбирлар байрам дастуридан ўрин олади. Шодиёналарга вилоятдаги санъат ғунчалари, болалардан иборат концерт-ижрочилик дасталари, ёш рассомлар, назм ва наср бобидаги истеъдоди намоён бўлаётган ёш ижодкорлар алоҳида файз киритишади. Санъат ғунчалари орасидан энг талантли 50 нафар бола эса истиқлолимиз санасига бағишлаб мамлакатимиз пойтахтида ўтказиладиган катта байрам томошаларида ижрочилик иқтидорини намойиш этиш бахтига мушарраф бўладилар.

Мустақиллик куни тантаналарини юқори савияда уюшқоқлик билан ўтказиш, истиқлолимиз билан ҳақли суратда ғурурланиш ва фахрланиш ҳолларини халқимиз қалбига янада чуқурроқ сингдириш борасидаги режа ва вазифалар байрамни ўтказувчи вилоят комиссиясининг дастлабки йиғилишидаёқ пухта белгилаб олинди.

А. СОБИРОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

КЎЗИНГИЗНИ ОЧИНГ, ПЯТИНА ХОНИМ!

Вилоят санитария-эпидемиология станцияси ходимлари Навоий шаҳар деҳқон бозорида чайқовчилик қилаётган Л. Пятинадан олинган дориларни текшириб кўрди. Айрим дориларнинг муддати 1985 йилда, бир марта ишлатиладиган шприцларнинг муддати эса 1992 йилда тугаган экан. Хатирчи туманидаги Янгировот посёлкасида яшовчи Н. Ибота, Ш. Назруллаева, шунингдек, З. Абдиев номидаги жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи А. Ярашов ҳам эски дориларни пуллаётганда қўлга тушди. Ноинсоф дорифурушларнинг беморларга малҳам эмас, ташвиш келтиришига чек қўйилди.

(ЎзА мухбири).

● *Қилмиш-қидирмиш*

ЙЎЛ-ЙЎЛАКАЙ... ЎҒИРЛИК

Тўрақўрғонда милиция кўчма патрули тунда хатти-ҳаракати сохчиларда шубҳа уйғотган кишини ушлади. У бемаҳалда катта тугун кўтариб бораркан, атрофга аланглаpди... Милиция ходимлари билан учрашаман, деб ўйламаган эди, аммо чап беришнинг иложи бўлмади.

Милиционерлар шубҳаси тўғри бўлиб чиқди: улар ушлаган шубҳали шахс Тожикистондан келган "гастролчи" ўғри бўлиб чиқди. Тугунда у эгаси бўлмаган бир уйдан ўмарган нарсаларни олиб кетаётган эди. Қўлга тушган шахс ўғирлик қилишда айбланиб, тергов олиб бориляпти.

(ЎзА мухбири).

"Маданият" илмий-ишлаб чиқариш савдо-маданий маркази Тошкентдаги омборидан аравачали *"Урал"* мотоциклларини, хорижда ишлаб чиқарилган эркак ва аёллар туфлиларини, ҳар хил газламаларни, *"Полюс"*, *"ОРСК-416"* маркадаги музлатгичларни, *"Чайка"* тикув машиналарини ҳамда бошқа турдаги халқ истеъмол молларини сотади.

Маълумот учун телефонлар:
45-47-45; 45-49-52; 45-85-56.
Манзилимиз:
Тошкент, Шайхонтоҳур тумани, Фурқат кўчаси, 1, "Халқлар дўстлиги" метро бекати.

"БАРИШ ТИЖАРЕТ" шуъба ширкати нақд пулсиз тўловларга қуйидаги молларни сотиб олишга эҳтиёжи бор:

1. Пахта ипликлар (№34-1;2 ва №54-1;2).
2. Бўз матолар (эни 145 см. дан юқори ва қалин бўлиши лозим).
3. Жайдари қўйлар терилари (70 дц. дан катталари ва 1 навлари бўлиши лозим).

Шунингдек ушбу ширкатнинг Тошкентдаги омборидан пилорама сотилади (Туркия маҳсулоти). Биз учун ҳар турли тўловлар қулайдир. Маълумот учун телефонлар: 41-00-72, 41-01-72.

ЎЗТАДБИРКОРБАНК

ТАДБИРКОРЛАР, КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР ВА ХУСУСИЙ ШАХСЛАР ДИҚҚАТИГА

"ЎЗТАДБИРКОРБАНК" - тадбиркорлик соҳасида асосан деҳқон-фермерларга, ўрта ва кичик бизнесга ёрдам бериш ва ривожлантириш учун ташкил этилган биринчи ва махсус банкдир.

"Ўзтадбиркорбанк" акциялари - бу миллий валютада йилига 60 фоиз, депозит омонатлар - бу йилига 100 фоиз фойдангиздир!

Чўнтакда қолган сўм-купонлардан кўпроқ фойда кўриш учун, нималар қилиш керак? Энг яхшиси, Сиз "Ўзтадбиркорбанк" акцияларини сотиб олсангиз, адашмайсиз!

Соф фойда сизникидир! Шошилинг! Ўйламанг! "Ўзтадбиркорбанк" акцияларини сотиб олинг!

Тадбиркор жаноблар! "Ўзтадбиркорбанк" - бу Сизнинг банкингиздир!

Акцияларни республикамизнинг вилоят ва туманларидаги 183 та бўлимида харид қилишингиз мумкин.

Манзилгоҳимиз:
Тошкент шаҳри, С. Азимов кўчаси, 52а.
Мурожаат учун телефонлар:
32-28-23, 33-14-83.

• *Сиз кутган учрашув*

— Муштарийларимиз сизни радио ва телевидение орқали маромига етказиб ижро этган мумтоз куй ва ашулаларингизни тинглаб-томоша қилганлар. Суҳбатимизнинг бошида анъанавий мусиқа ижрочилигининг бугунги куни, ютуқлари ҳамда камчиликлари ҳақида гаплашсак.

— Анъанавий мусиқа меросимиз қадимий ва бой тарихига эга. Асрлар оша бизгача етиб келган ана шу миллий мусиқа меросимизга бўлган эътибор бугунги кунда янада ортиб бормоқда. Жумладан, анъанавий мусиқа ва унинг ижрочилиги борасида ҳам сезиларли даражада муваффақиятларга эришилмоқда, десак муболаға бўлмайди.

Миллий. мусиқа меросимизнинг устозона ижрочилик анъанасини давом этишига салмоқли ҳисса бўлиб қўшилган омиллардан бири 1972 йили Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваториясида мусиқашунос олим ва ташкилотчи Ф. Караматов ташаббуси билан очилган Шарқ мусиқа кафедрасидир. Собиқ иттифоқда ягона бўлган ушбу кафедрани ташкил этилиши миллий мусиқамизни устозона ижро қиладиган, амалий-назарий томондан пухта билимга эга бўлган ёш авлодни тарбиялашга катта ҳисса қўшди. Эндиликда кафедрамизда таҳсил олган мутахассислар нафақат республикамизда, балки бир қатор хорижий мамлакатларда турли тадбирлар юзасидан ўтказилаётган анжуманларда ўз ижрочилик санъатларини намойиш этиш билан бирга, миллий мусиқамизни тарғиб қилишда фаол хизмат қилмоқдалар.

Мусиқий меросимизни тарғиб қилиш, уни ёш авлодга сингдириб боришда мавжуд имкониятлардан самарали фойдаланилаяпти, деб бўлмайди. Менимча кўпқиррали анъанавий мусиқа меросимизга бағишланган турли анжуманлар, тадбирлар, тез-тез ўтказилиб турилса кўп яхши иш бўларди.

— Абу Наср ал-Фаробий, Сафиуддин Урмавий, Ал-Амулий сингари буюк мутафаккир, мусиқачиларимиз инсон овозини энг гўзал ҳамда мукаммал соз, деб билганлар ва чолғуларда инсон овозининг сержило ва бой имкониятларини инъикос этишга интилиб келганлар. Сиз санъаткорларимиздан кимларни ушбу фазилатларни ўзида мужассамлаштирган, деб биласиз?

— Алломаларимиз томонидан ёзиб қолдирилган ва бизгача етиб келган мусиқага оид рисола ва китоблар талайгина. Жумладан, Абу Наср ал-Фаробий ўзининг "Китобул-мусиқий ал-кабир" (Мусиқага доир катта китоб) ида шундай ёзади: Энг мукаммал соз — инсон томоғи, энг мукаммал мусиқа инсон овози. Шундай экан, ҳар бир созанда ёки хонанданинг юксак маҳоратга эга бўлишлиги сержило нола ва мусиқий безакларни тўлақонли ижро эта олишидадир. Ана шундай ноёб соз ва овоз соҳиблари ўз ижролари билан нозик дидли тингловчиларни жалб қиладилар ва уларга руҳий озуқа инъом этадилар.

Устозона мусиқа ижрочилиги соҳасида халқимизнинг нозик дилидан жой олган ўнлаб ҳофизларимизни мисол қилиб олсак бўлади. Ҳожи Абдулазиз Абдурасулов, Юнус Ражабий, Маъмуржон Узоқов, Комилжон Отаниёзов сингари оташнафас ҳофизлар ижро услубини давом эттириб келаётган ҳозирги кундаги ёши улуғ санъаткорларимиз Турғун Алиматов, Орифҳожи Алимахсумов, Орифхон Ҳотамов, Фаттоҳхон Мамадалиев каби соз ва овоз соҳибларида серқирра ижрочилик фазилатлари мужассамланган.

— Ўзбекистон телевидениеси Адабий-мусиқий таҳририяти томонидан тайёрланган "Бобур", "Лайли ва Мажнун" видеофильмларида боболаримиз Бобур, Навоий ғазаллари билан ашулалар ижро этгансиз. Ушбу фильмда янграган куй ва ашулаларни яратилиши ҳақида ҳам гапириб ўтсангиз.

— 1989 йил телекўрсатувлар таҳририяти томонидан тайёрланган "Мумтоз куйлардан концерт"да Бобур ғазали билан битта ашула ижро этгандим. Худди шу кунларда "Бобур" видеофильмини суратга олиш жараёни бошланган экан. Таниқли режиссёр, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Мақсуд Юнусовга менинг ижроим маъқул тушибди ва фильмда суратга тушишни таклиф қилди. Видеофильмда мен билан бирга Ўлмас Расулов ва Маъмуржон Тўхтасиновлар ҳам бир қатор куй ва ашулалар ижро этишди. Мақсуд ака видеофильм тасвиридаги ҳолатларга, тавсифларга чуқур ёндашган ҳолда ғазал ва рубойиларни танлашда яқиндан кўмак бердилар. Кейинги "Лайли ва Мажнун" видеофильми ҳам шундай ҳамкорлигимиз маҳсулидир.

— Рифатилла ака, бир қатор хорижий мамлакатларда бўлиб ўтган, жумладан, Гангонгдаги халқаро мусиқа ижодиёти фестивалида таниқли санъаткорларимиз билан бирга сиз ҳам ўз ижрочилик санъатингизни намойиш этгансиз. Айтингчи, миллий мусиқамиз ва ашулаларимизни хорижий тингловчилар қандай қабул қилишди?

— Чет элларда мусиқий меросимизга қизиқиш жуда юқори. Концерт дастуримиздан жой олган мақомлар, халқ ва бастакорларимиз ижодларига мансуб асарлар хорижлик тингловчиларда катта таассурот қолдирди. Уларнинг мусиқа тинглаш маданиятига қойил қолиш керак. Мен ўша жойда махсус концерт залларини кўриб бизда ҳам бир вақтлар худди шундай ягона махсус концерт зали бўлганлигини эсладим. У залда ҳеч қандай аппаратурасиз санъаткорнинг ҳақиқий овозини эшитиш мумкин эди. Маълум ва номаълум сабабларга кўра бузиб юборилган концерт зали бугунга келиб қайта таъмирланмоқда. Янгисини қурмай туриб, эскисини бузманг, деган гап маданиятимизга ҳам тўла тааллуқлидир.

— Қўҳна уд созига қайта ҳаёт бағишлаб, уни халқимизга тақдим этишда сизнинг ҳам салмоқли ҳиссангиз бор.

— Уд тўғрисида сўз борганда кўпчилик мусиқа мухлислари дарҳол араб, турк, озарбайжон ва арман халқларининг куй оҳангларини ёдга оладилар. Лекин Ўрта Осиё уд созининг ҳақиқий ватани бўлганлиги, халқимизда қадимдан уд севимли ва мукаммал соз сифатида довруғ таратгани ҳаммамизга ҳам маълум эмас.

1980 йилдан бошлаб анъанавий ижрочилик кафедрасида уд сози миллий ижрочилиги йўлга қўйила бошлади. Ушбу созни кенг омма орасига олиб киришда озгина бўлсада ҳиссам борлигидан хурсандман.

— Фарзандларингизни ҳам санъаткор бўлишини хоҳлайсизми?

— Қайси бир ота-она фарзандлари келажаги учун қайғурмайди, дейсиз. Рафиқам Мавжудахон билан тўрт нафар қизалоқларни вояга етказаяпмиз. Касбнинг ёмони йўқ. Келажакда фарзандларимиз жамиятга фойдаси тегадиган ҳақиқий инсонлар бўлишини орзу қиламиз.

"Халқ сўзи" мухбири
Шоядбек МАШРАББОЕВ
суҳбатлашди.

ЭНГ МУКАММАЛ МУСИҚА — ИНСОН ОВОЗИ

М. Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваторияси, анъанавий ижрочилик кафедраси мудири, созанда ва хонанда Рифатилла ҚОСИМОВ билан суҳбат.

• *Қадриятларимиз*

Боғ меъморчилигининг миллий анъаналарини қайта тиклайлик

Собиқ иттифоқ тузуми даврида кўпгина соҳаларда бўлганидек элимизнинг миллий кўрки ҳисобланмиш машҳур чорбоғларга нисбатан ҳам европача муносабатда бўлинди. Шимолий ва Ўрта европа минтақаларидан келтирилган акация, ясен, каштан ва бошқа хил дарахтлар анъанавий боғ яратиш санъатини сиқиб чиқарди.

Маълумки Европа боғлари — Англия пейзаж боғи ҳамда Франция мунтазам боғлари номли икки кўринишга эга. Биринчиси, асосан паст-баланд жойларда, турли кичик жиҳозлар ва рельеф бўйлаб кетган бурама, паст баланд йўлкалардан, иккинчиси эса, тўғри чизиқли йўлкалар ва сув ҳавзалари, орасида ҳайкаллар билан ишланадиган манзарали боғлардан иборатдир. Аслида буларнинг ҳар иккаласи ҳам қадимги Греция ва Римда пайдо бўлган боғчаҳовлиси (вилла урбано) ва дала ҳовли (вилла-рустак)ларнинг кейинги даврдаги тараққиёти кўринишида бўлиб кам суғориладиган ерларга экилади ёки сувсиз ўсадиган манзарали гул ва дарахтлардан ташкил этилади.

Европача тузилган бундай сўлимгоҳлар йил бўйи сепма фавворачалар воситасида намлаб турилиши лозим. Бир томондан ортиқча энергия сарфи, иккинчи томондан сув танқис минтақамизда уни буғлатиб ва ерга ортиқча сингдириб, янаям камайтиришга, учинчидан, ер ости сатҳининг кўтарилишига сабабчи бўлиб қолаяпмиз. Биз бу билан Европа манзарали боғ санъатидан воз кечиш керак демоқчимасмиз, аксинча, унинг имкони борича, яхши томонларини олиш лозимдир. Масалан, қарағайнинг шифобахш ҳаво алмашув хусусияти, кумуш ва зумрадранг арча, оқ қайин каби дарахтлар ва Европа боғ санъатининг бошқа кўплаб ижобий томонлари, худди айтайлик, япон ва хитой боғ санъати анъаналаридек ўрганиб, ўзлаштирилиши, фойдадан холи эмас. Аммо бу иш замирида минг йиллар мобайнида халқимиз ардоқлаб келаётган миллий чорбоғ яратиш санъати ётмоғи даркор. Бунинг учун эса қадимий Мовароуннаҳр ва дунё боғ санъати ҳамда замонавий кўкаламзорлаштириш омилларини мукаммал биладиган мутахассислар маслаҳати зарур. Афсуски, бизда ўсимлик ва дарахт турларини пухта биладиган мутахассислар бармоқ билан санарли.

Ўтмишга назар соладиган бўлсак, барча даврда, хусусан, Амир Темур ҳукмронлик қилган йилларда бу хайрли одатга алоҳида эътибор қаратилганлигининг гувоҳи бўламиз.

Ибн Фазлуллоҳ ал-Умарий ўзининг "Китоб масолик ал-абсар ва мамолик ал амсар" асарида бундай баён этади: "Муслим ибн Қутайба айтадики: "Мен Самарқандга яқинлашаверганимда унинг ўхшатмасини ўйлай ва излай бошладим ва топаолмадим".

"Мен эса: у осмон ранги билан, қасрлари эса сайёраларга, жилғалари Сомон йўлига ўхшайди", — дедим.

Абулқосим Ибн Ҳавкал "Ашқол ал-ард" китобида: "Самарқанд қўрғони ярқирашини, бир-бирига қўшилиб кетган дарёлар ва кўркам иморатларни кўрасан, кўзинг қаёққа тушмасин ором оласан. У ерда сарвларга шундай шакл берилганки... филлар, туялар, сигирлар ва бошқа ҳайвонлар гўё бир-бировига ташлангудек тасвирланган", — деб ёзади.

Эътибор беринг — сарвлар дейилаяпти. Демак бугунги кунда деярли йўқолиб кетган сарв ўша пайтлар кўплаб ўсган экан. Агар шундай бўлмаганида "сарв" сифати шеъриятда шунчалар эъзозланмасди.

"Бобурнома"да ҳам Қўлба ўлангидаги темурийлар боғи тавсифланиб у Боғи майдондан қуйироқда эди дейилади. "Яхши нарвон, савр ва сафедор тикибтурлар" дейди. Демак сарв дарахтлари Бобур даврида бўлган.

Боғ санъати Темур ва темурийлар даврида бениҳоя юксакликка эришган. Самарқанд атрофида Темур, Улуғбек ва бошқа темурийлар бунёд этган "Боғи шамол", "Боғи Биҳишт", "Боғи Баланд", "Боғи Майдон", "Боғи Чинор", "Боғи Давлатобод", "Боғи Дилкушо", "Боғи Булду", "Боғи Нав", "Боғи Феруза", "Боғи Нақши Жаҳон", "Боғи Жаҳоннамо", "Боғи амирзодаи Шоҳруҳ", "Боғи Зоғон", "Боғча" каби чорбоғлар довруғи дунёга ёйилган.

Шуни алоҳида таъкидлаш кераккки, Ҳиндистондаги машҳур Тож Маҳал меъморий ансамбли Мовароуннаҳр чорбоғ санъати асосида бунёд этилган. У ердаги Мумтоз Маҳалбегим мақбараси олдидаги чорбоғу чорчаманлар, баргоҳлар Клавихо ва бошқа тарихчилар баён этган темурий чорбоғларидан ўзга нарса эмас.

Руи Гонзалес де Клавихо Темурнинг Шаҳрисабздаги Оқ саройи ҳақида бундай ёзади: "Саройга узун йўлак ва ниҳоятда юксак дарвоза орқали кирилади. Бу дарвозадан сўнг бирданига яна бир дарвоза келади, ундан кейин эса катта ҳовли, унинг саҳни оқ мармарлар билан қопланган, томонларида айвонлар, ҳовли марказида ҳовуз, ҳовли эни 300 қадамларча ва ундан кейин олтин, феруза ва кошинлар билан нафис қопланган баланд дарвоза орқали иншоотнинг асосий хонасига кирилади".

Оқ сарой чорбоғининг эни тахминан 300 метргача бўлса, Тож Маҳал чорбоғининг эни 37 метрга яқин. "Боғи Дилкушо" ва "Боғи Нав"нинг эни 1500 газ, (тахм. 1,1 км) бўлган бўлса, "Боғи Жаҳоннамо" муаррих Шарафиддин Али Яздийнинг ёзишича, беқиёс даражада кўркам ва бепоён бўлган. Темур ва темурийлар даврида меъморчиликда бўлгани каби боғ ансамбллари, унинг чорчаман, сарҳовуз ва фавворалари бўйича Шаҳобиддин Аҳмад Зардакаши, Мирак сайид Ғиёс каби ихтисослашган мутахассислари бўлган. Чор чаманларга шундай ишлов берилганки, тўрт фаслга мос бўлган. Ҳаттоки фавворалар ости ёритиладиган, турли қимматбаҳо металл ва тошлардан ишланган. Қушлар ва жониворлар учун махсус жойлар қилинган. Дову дарахт ва гуллар ҳам турли фаслга мос этиб танланган. Шунинг учун ҳам "Чорбоғ", яъни тўрт фаслга мос тўрт боғ деган ном берилган.

Мустақиллик мафкураси шаклланаётган бугунги кунларда бизнинг ўз боғдорчилигимиз йўналиши ҳам аниқлаб олиниши керак деб ўйлаймиз. Литва, Латвия ва Эстонияда давлат йўли билан 1980-йиллардаёқ ҳар бир туман архитекторлари қошида ландшафтчи меъмор ўрни жорий қилинган эди. Бизларда ҳам ҳар бир туман, қўрғон, катта корхоналар ўз ландшафтчи — меъморига эга бўлиши керакка ўхшайди.

Р. ХОЛМУРОДОВ,
профессор.
М. АҲМЕДОВ,
доцент.
Самарқанд шаҳри.

ЎРИНБОСАРЛАР КЎРИГИ

• *Футбол*

Ўзбекистон олий ва биринчи тоифа командалари ўринбосарлари гуруҳлари ўртасида мусобақа бошланди. Икки даврада ўтказиладиган мусобақаларда 15 ёшдан 17 ёшгача бўлган футболчилар иштирок этишади.

Футбол ҳакамлари уюшмаси биринчиликни ўтказадиган ҳакамларни эълон қилди. Шунингдек, мусобақани ўтказишга масъул бўлган ташкилотлар ҳам аниқланди. Бухоро, Қашқадарё, Наманган, Сирдарё, Тошкент, Фарғона вилоятлари ҳамда Тошкент шаҳар футбол федерациялари мазкур мусобақани ўтказишади.

Дастлаб 7 зонада 32 жамоа куч синашади. 15 сентябргача давом этадиган саралаш мусобақаси якунида иккита финал гуруҳ тузилади, бу гуруҳларнинг ҳар бирида еттита команда бўлади. Улар соврин учун курашни давом эттиради. Командалар сони еттита эмас, саккизта бўлиб қолиш эҳтимоли ҳам кўзда тутилган. Мусобақани ўз майдонида ўтказишга рози бўлган команда баҳсга саккизинчи бўлиб қўшилиши мумкин.

(ЎзА мухбири).

Катта байрам бўсағасида

Фарғонада футбол бўйича ўтказилган Ўзбекистон биринчилиги болалар футболининг ҳақиқий байрамига айланди. Бу ерда ўн тўртгача ёшдаги футболчилардан тузилган командалар қатнашди. Турнирнинг мақсади 1996 йилда навбатдаги Осиё ўйинларида иштирок этадиган республика миллий командасига қабул қилиниши мумкин бўлган истиқболли ёшларни аниқлашдан иборат эди.

Саралаш ўйинлари икки гуруҳда ўтказилди. Сўнгра энг яхши тўрт команда биринчи ўрин учун беллашди. Финалда Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти футболчилари учрашдилар. Тўқсон минут давомида ғолиб аниқланмади — ҳисоб 2:2. Қўшимча вақтда пойтахт вилояти спортчилари рақиблар дарвозасини нишонга олишда яхши натижа кўрсатишди. Ҳисоб уларнинг фойдасига 5:3 бўлди. Самарқанд вилоятининг командаси бухоролик тенгдошларини мағлубиятга учратиб, учинчи ўринни эгаллади.

Афсуски, бу мусобақада Жиззах, Қашқадарё, Сурхондарё вилоятлари ва Қорақалпоғистон командалари иштирок этмади.

Ўтган йили ёши 15 гача бўлган футболчиларнинг шундай мусобақаси ўтказилган эди. Унинг иштирокчиларидан тузилган терма команда Алмати шаҳрида саралаш ўйинларида ғолиб чиқиб, октябрь ойида Катарда бўладиган халқаро мусобақада қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди. Ҳозир команда хорижда бўладиган бу ўйинга тайёргарлик кўрмоқда. Ўз-ўзидан равшанки, бу спортчиларнинг кўплари олий тоифадаги жамоаларга қўшилади.

Т. ГОЛУБКИНА,
ЎзА мухбири

Умрингдан барака топ.

Ш. ИБРОҲИМОВ олган сурат.

ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИДАН ФОЙДАЛАНУВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА !

Кейинги йилларда телефон алоқалари имконияти сезиларли даражада кенгайди. Жумладан барча телефондан фойдаланувчиларнинг автомат ҳолда халқаро тизимга эркин чикишлари таъминланган. Шу боис асосий соҳиблари (ота-оналар) томонидан назоратсизлик натижасида **уй телефонларидан кодлар ва турли хил халқаро хизмат телефон рақамлари тартибсиз терилмоқда**, ҳамда оилади рухсат этилмаган, **одоб-ахлоқ қоидаларига зид - шаҳвоний ва бошқа мавзудаги суҳбатларни эшитиш ҳоллари тез-тез учраяпти.**

АТС ҳисоблагичлари телефон орқали гаплашиш вақти ва нархини қатъий ўлчайди! Телефон хизматидан фойдаланиш ҳақи баҳссиз ундириб олинади!

Гаплашиш ҳақининг вактида тўланмаганлиги туфайли телефонларингизнинг узиб қўйилиши ёки ажратиб ташланиши каби тушунмовчиликлардан кочиш учун ундан максадга мувофик равишда фойдаланинг ва уни назорат килинг !

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН АЛОҚАЛАРИ ВА РАДИОЛАШТИРИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚЎЗИЕВ, Эсирғап БОЛИЕВ (масъул котиб, "Халқ сўзи"), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари, "Халқ сўзи"), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, "Народное слово"), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, "Народное слово"), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳаммаджон ҚОРАБОЕВ, Сандаҳрор ҒУЛОМОВ.

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.
Навбатчи муҳаррир — И. Худоёров, навбатчи — О. Раҳимов.

Рўйхатдан ўтиш тартиб №0001 Буюртма Г. — 1053 70362 нусхада босилди, ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 Босишга топширилди—23.00.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили «Буюк турон» кўчаси, 41. 1 2 3 4 5 6 Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти—21.00.